

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

LAURA STEHLÍKOVÁ

**POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY
V PRAZE**

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra krizového řízení

Pomoc obětem domácího násilí

Bakalářská práce

Helpline for victims of domestic violence

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Vladimír Souček

AUTOR PRÁCE

Laura Stehlíková

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně pod vedením JUDr. Vladimíra Součka. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 14. 2. 2022

Laura STEHLÍKOVÁ

Poděkování

Děkuji JUDr. Vladimíru Součkovi za odborné vedení, cenné rady a pomoc při zpracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá pomocí obětem domácího násilí. V práci se snažím poukázat na důležité a závažné téma, kterým je domácí násilí, a zaměřit se především na pomoc obětem těchto událostí. Součástí práce je jak teoretická část, kde je blíže představena pomoc poskytovaná obětem domácího násilí, tak praktická část zaměřující se na výpovědi osob či orgánů, kteří se s pomocí obětem domácího násilí setkali, či dokonce těmto obětem samy pomáhaly, a dále je v práci zahrnuto vyhodnocení anonymních dotazníků společně s několika kazuistikami.

KLÍČOVÁ SLOVA

domácí násilí, oběti domácího násilí, poskytovaná pomoc, pachatel, týrání, agresor

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with helping the victims of domestic violence. I try to point out the importance and seriousness of the topic of domestic violence and focus especially on helping the victims of such events. There are two parts of the thesis: the theoretical part in which the assistance provided to victims of domestic violence is presented in more detail, and the practical part focusing on the testimonies of persons or authorities who have encountered helping the victims of domestic violence or even helped these victims themselves, and the thesis also includes evaluation of anonymous questionnaires together with several case reports.

KEYWORDS

domestic violence, victims of domestic violence, provided assistance, offender, abuse, aggressor

Obsah

Úvod	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	10
1. Vymezení pojmu domácí násilí	10
2. Právní úprava k domácímu násilí v ČR	12
3. Pomoc poskytovaná obětem domácího násilí	15
3.1. Zdravotní pomoc poskytovaná obětem domácího násilí	16
3.2. Právní pomoc poskytovaná obětem domácího násilí	17
3.3. Psychosociální pomoc poskytovaná obětem domácího násilí	17
3.4. Bezpečnostní plán	19
3.5. Pomocná intervenční centra	19
3.5.1. Bílý kruh bezpečí	21
3.5.2. Nezisková organizace ROSA	22
3.5.3. Organizace proFem	23
3.5.4. Intervenční centrum Spondea	24
3.5.5. Nezisková organizace Spirála, z. s.	25
4. Pomoc ze strany Policie ČR	26
4.1. Postup policie při zákroku týkajícího se domácího násilí	27
4.2. Diagnostická metoda SARA DN	29
5. Přímá pomoc obětem domácího násilí	30
5.1. Azylové domy	30
5.2.1. Azylové domy s utajenou adresou v ČR	31
5.3. Telefonická krizová pomoc	33
6. Signal for help	35
7. Prevence domácího násilí	37
8. Programy působící preventivně proti domácímu násilí	39
8.1. Model DULUTH	39
8.2. Program CHANGE	40
8.3. Vienna Anti-Violence Programme	40
II. PRAKTICKÁ ČÁST	42
1. Dotazníkové šetření	42
2. Stanovení hypotéz	43

3. Vyhodnocení dotazníku č. 1	44
4. Vyhodnocení dotazníku č. 2	49
5. Vyhodnocení stanovených hypotéz	54
6. Návrh opatření	56
Kazuistiky domácího násilí	57
Kazuistika 1.....	58
Kazuistika 2.....	63
Kazuistika 3.....	68
Kazuistika 4.....	72
Dílčí závěr	77
Závěr	80
Seznam zkratk	81
Literární prameny.....	82
Internetové prameny.....	83
Seznam příloh	86

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila *Pomoc obětem domácího násilí*. Z mého pohledu je domácí násilí problematikou, o které se příliš často nemluví, avšak během života se s ní setká množství lidí. Jedná se o problém, který se ve společnosti vyskytuje již od pradávna, ale dlouhou dobu mu nebyla věnována dostatečná pozornost. Důvodem, díky kterému se problematika domácího násilí stává čím dál tím více diskutovaným tématem, jsou zejména oběti, které se proti problému snaží, jakkoliv bojovat a odmítají dále nečinně přihlížet, jak pachatelům domácího násilí útoky procházejí.

Z hlediska domácího násilí je pomoc důležitou a prioritní součástí této problematiky. Díky poskytnuté pomoci je možné předejít opakujícím se útokům a zajistit obětem nový začátek bez násilného vztahu. Je bohužel těžké naleznout jednotný vzorec pomoci, který bude stoprocentně fungovat a bude úspěšný. A to i přesto, že dnešní legislativa, jak česká, tak zahraniční, se s případy domácího násilí umí bravurně vypořádat a poskytnout několik opatření právě k zajištění pomoci nejen obětem, ale i svědkům, či dokonce pachatelům domácího násilí.

Práci rozdělují na dvě části, teoretickou a praktickou. Cílem teoretické části je seznámení se s pojmem domácí násilí, jaká právní úprava se k dané problematice vztahuje, a především jakou pomoc oběti domácího násilí mohou vyhledat. Poté se zaměřuji na konkrétní orgány a instituce, které poskytují pomoc obětem domácího násilí. V poslední kapitole se zmiňuji o preventivních opatřeních, jejichž účelem je domácímu násilí předcházet, eliminovat ho či zabránit opakujícím se útokům ze stran pachatelů.

Praktická část se skládá ze dvou úseků. V prvním úseku se zaměřím na vyhodnocení dvou dotazníků. První dotazník byl poskytnut příslušníkům PČR a v druhém dotazníku odpovědi poskytla široká veřejnost. Druhý úsek se týká mnou vytvořených kazuistik, které podávají popis násilného vztahu jednotlivých obětí.

Cílem praktické části je na základě vyhodnocení mnou zpracovaných dotazníků verifikovat a falzifikovat stanovené hypotézy, zaměřené na domácí násilí a pomoc poskytovanou obětem domácího násilí. A dále zjistit, jaká navrhovaná opatření by byla vhodná použít k omezení dalšího páchání domácího násilí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Vymezení pojmu domácí násilí

Problematika domácího násilí mezi lidmi nebyla tak populární prakticky až do 70. let 20. století. Lidé byli přesvědčeni, že žena by měla být podřízená muži a ten měl naopak právo nad ní mít kontrolu a usměrňovat ji. Domácí násilí postupem času přestalo být tabuizované téma a lidé se o něm začali více bavit. Významnou osobou pro zrod domácího násilí jako takového se stala Francine Hughesová, která roku 1977 upálila svého bývalého manžela.¹ Díky případu Francine se v USA podařilo prosadit názor, že domácí násilí je trestným činem.²

Existuje několik definic domácího násilí, avšak téměř všechny mají určité znaky společné. Pojmem domácí násilí se rozumí veškeré projevy a činy fyzického, psychického, sexuálního i ekonomického násilí, kdy jedna násilná osoba získává nad druhou moc a kontrolu, které zneužívá. Jedná se o akty, které jsou páčány za dveřmi domovů, v soukromí, a násilí způsobují osoby, které by ve většině případů měly být obětmi nejblíže.³

Většinu obětí domácího násilí tvoří ženy, kterým je násilí způsobováno ze stran manželů či partnerů, avšak není to pravidlem. Oběťmi domácího násilí se taktéž stávají senioři, děti či hendikepovaní lidé a je dokázáno, že oběti nemusí být pouze osoba, na které je násilí páčáno, ale také pouhý pozorovatel tohoto trestného činu.

¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: Nebezpečné rodinné vztahy ve 21.století*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. (str.9)

² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: Nebezpečné rodinné vztahy ve 21.století*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. (str.9)

³ Domácí násilí. *Policie České republiky* [online]. Královehradecký kraj, 2009, 1 [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sprava-clanky-domaci-nasili.aspx>

Domácí násilí se projevuje všude, v jakýchkoli společenských vrstvách, nezávisle na vzdělání, finančním postavení, rase, či kultuře.⁴ Násilí se neomlouvá, je každého volba, zda si zvolí být násilný a uchýlí se tak k trestné činnosti či ne.⁵

Domácí násilí bylo, a pravděpodobně stále někde je považováno za téma, o kterém se příliš nemluví a nachází se na okraji společnosti. Avšak nejen výzkumy, ale také samotná praxe ukázala, že násilí se vyskytuje v mnohem více domácnostech, než se předpokládalo. Z toho důvodu v červnu 2004 nabyla účinnosti novela trestního zákona, která do zákona vložila novou skutkovou podstatu trestného činu – týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě a domě. Díky tomu došlo k uzákonění povinnosti orgánů činných v trestním řízení stíhat agresora domácího násilí, a to bez ohledu na skutečnost, zda k němu poškozený dá, či nedá souhlas.⁶

Ať se s domácím násilím setká kdokoli, a to jako oběť nebo pouhý svědek, je nutné mít na paměti, že v České republice je několik center, která poskytují pomoc obětem či právě svědkům domácího násilí. Nalezneme u nás také několik nepřetržitě fungujících telefonních linek, kam člověk nacházející se ve svízelné situaci může zavolat a o svém problému pohovořit s odborníkem. Tématu pomoci obětem domácího násilí se budu obsáhle věnovat v dalších kapitolách.

⁴ Co je domácí násilí. *Rosa centrum* [online]. [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/informace-pro-zeny/co-je-domaci-nasili/>

⁵ Co je domácí násilí. *Rosa centrum* [online]. [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/informace-pro-zeny/co-je-domaci-nasili/>

⁶ Domácí násilí. *Policie České republiky* [online]. Královehradecký kraj, 2009, , 1 [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sprava-clanky-domaci-nasili.aspx>

2. Právní úprava k domácímu násilí v ČR

Jestliže se na právní úpravu domácího násilí zaměříme obecně a z širšího hlediska, tak ji můžeme najít již v Listině základních práv a svobod, a to konkrétně v několika článcích. V článku číslo 1 odstavec 1 je uvedeno, že lidé jsou si svobodní a rovni v důstojnosti i právech. Dále pak v článku 6 odstavci 1 a 2 se dočteme, že každý člověk má právo na život a nikdo by nesměl být zbaven života. Článek 7 se pak zabývá nedotknutelností osoby a jejího soukromí, které má být zaručeno a v odstavci 2 téhož článku je sděleno, že nikdo nesmí být mučen či podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení.⁷

Pokud se zaměříme na konkrétní právní úpravu proti problematice domácího násilí, Česká republika tomuto problému začala věnovat větší pozornost až v 90. letech 20. století, a to díky ženským nevládním organizacím a sdružením, která se zaměřovala právě na pomoc obětem ohrožených domácím násilím.⁸

Prvotní snahy o odsouzení domácího násilí byly neúspěšné a iniciativní občanské aktivity, exekutiva, zákonodárci a policejní orgány si vzájemně nenaslouchaly. Změna nastala až v roce 2002, kdy výbor OSN pro odstranění diskriminace žen vyjádřil znepokojení a nesouhlas s přetrvávajícím násilím páchaném na ženách, včetně domácího násilí a vyzval Českou republiku k potrestání a stíhání zmíněného násilí. Apelovali na vytvoření právních institutů, kdy by oběti domácího násilí měly k dispozici prostředky ochrany, včetně zákazů přiblížení, které by platily pro násilné pachatele.⁹

Z toho důvodu byla v roce 2002 pod vedením Ministerstva vnitra ČR vytvořena meziresortní skupina, která měla za úkol vytvoření právního rámce pro zavedení interdisciplinárních týmů, které by spojovaly jednotlivé typy pomoci

⁷ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

⁸ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana Spoustová, *Domácí násilí z pohledu žen a dětí*. 3. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-90 4564-5-7. (95)

⁹ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana Spoustová, *Domácí násilí z pohledu žen a dětí*. 3. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-90 4564-5-7. (96)

a odhalovaly a stíhaly případy domácího násilí. V rámci zmíněného projektu pak probíhaly odborné diskuse s názvem *Kulaté stoly o domácím násilí v ČR*.¹⁰

Po několika letech, konkrétně v roce 2004, bylo docíleno společenského konsensu a své vyjádření našel v trestním zákoně, který danou novelou upravil trestnost domácího násilí, a to ve znění § 215a *Týrání osoby žijící ve společném bytě nebo domě*. Aktuální trestní zákoník pak tuto úpravu přebírá.¹¹

V březnu 2006 byl přijat Návrh zákona o ochraně před domácím násilím, který nabyl své účinnosti 1. ledna 2007. Jedná se tak o zákon č. 135/2006 Sb., o ochraně před domácím násilím, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Tento zákon byl zpracován jakožto složená novela tří zákonů, zákon o Policii ČR, který měl na starost úpravu vykazání násilné osoby, občanský soudní řád, který obsahoval předběžná opatření týkající se personální a teritoriální ochrany osob ohrožených, a trestní zákon.¹²

V současné době pak problematiku domácího násilí upravují jednotlivé zákony. Prvním je již zmíněný zákon č. 135/2006 Sb. Dále pak zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který opravňuje příslušníky PČR k vykazání násilné osoby z domácnosti na dobu deseti dní a umožňuje udělit zákaz vstupu násilné osobě. Policejní orgány mají povinnost informovat intervenční centra o nahlášeném domácím násilí a v případě, že domácím násilím trpí nezletilé děti, tak i orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách stanovuje, jaká pomoc bude poskytnuta obětem domácího násilí. Zákon č. 356/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí pak vymezuje jednotlivá práva a povinnosti orgánů SPOD. OSPOD je povinen jednat vždy v nejlepším zájmu dítěte, a to i v případě, že ohrožená osoba, kterou je většinou matka dítěte, s tímto rozhodnutím nesouhlasí. Je

¹⁰ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana Spoustová, *Domácí násilí z pohledu žen a dětí*. 3. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-90 4564-5-7. (98)

¹¹ Trestní zákoník č.40/2009 Sb.

¹² VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana Spoustová, *Domácí násilí z pohledu žen a dětí*. 3. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-90 4564-5-7. (97)

důležité, aby veškerá opatření OSPOD, jakožto orgánu veřejné správy, byla v souladu s veřejným zájmem.¹³

Dalšími důležitými zákony jsou: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním – trestní řád. Dále pak zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, který se zaměřuje na prevenci kriminality a poskytování pomoci obětem trestných činností. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů pak stanovil zákonné hranice týkající se dodržování práv obětí a upravil způsoby poskytování právní, psychologické, sociální i peněžité pomoci. Zákon č. 89/2013 Sb., občanský zákoník obsahuje zvláštní ustanovení proti domácímu násilí.¹⁴

V neposlední řadě pak nutno zmínit zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád a zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.¹⁵

¹³ Zákon č. 356/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁴ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana Spoustová. *Domácí násilí z pohledu žen a dětí*. 3. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-90 4564-5-7. (100-103)

¹⁵ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana Spoustová. *Domácí násilí z pohledu žen a dětí*. 3. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-90 4564-5-7. (102-105)

3. Pomoc poskytovaná obětem domácího násilí

V dnešní době je domácí násilí stále se rozšiřujícím tématem a z toho důvodu je obětem domácího násilí k dispozici několik variant pomoci. Sama oběť si může zvolit jakou pomoc si vybere.

Jestliže se bavíme o poskytované pomoci z širšího hlediska, měli bychom rozlišit, zda je pomoc poskytovaná na žádost oběti, anebo na žádost svědků či přihlížejících. Máme několik orgánů, institucí a odborníků, kteří jsou ochotni v případě domácího násilí ihned zakročit a poskytnout pomoc. Jedná se jednak o orgán Policie České republiky, která je přivolávána na místa a do domovů, kde se domácí násilí vyskytlo, jednak o poskytovatele zdravotnické záchranné služby, kteří přijíždějí častokrát v případech ohrožení života, kdy je oběť poznamenána fyzickým násilím ze strany útočníka. Konkrétní pomoc zaměřenou na domácí týrání poskytují telefonní linky, které fungují nepřetržitě, intervenční centra, kde oběti mohou řešit svůj problém. Česká republika dokonce poskytuje i ubytovny či azyly právě pro děti a ženy s dětmi, které se staly oběťmi domácího násilí. Oběti mohou využít jak zdravotní pomoci, tak pomoci psychosociální či právní.¹⁶

Pomoci opravdu není málo a oběti mají na koho se obrátit. V dalších kapitolách se zaměřím na konkrétní orgány, organizace a druhy pomoci obětem. Právní úprava ochrany a pomoci obětem domácího násilí a jiných trestných činů je obsažena v zákoně číslo 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Zákon slouží k posílení a rozšíření k již existujícím právům obětí trestných činů a zároveň zakotvuje práva nová.¹⁷

Hned při prvotním kontaktu s Policií ČR musí oběť obdržet jednotlivé informace týkající se pomoci, na kterou se může obrátit, kde může podat trestní oznámení na pachatele, za jakých podmínek má právo na to, aby bylo zajištěno

¹⁶ Pomoc obětem trestných činů. *Profem* [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/co-delame/prava-obeti-trestnych-cinu/a/pomoc-obetem-trestnych-cinu>

¹⁷ Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů

její bezpečí včetně toho, za jakých podmínek oběti může být poskytnuta peněžitá pomoc. Samozřejmě je nutné rozlišovat, které informace jsou povinné ze zákona oběti sdělit již při prvním setkání a které jí mohou být sděleny na její žádost.¹⁸

3.1. Zdravotní pomoc poskytovaná obětím domácího násilí

Zdravotní pomoc je jednou z nejdůležitějších pomoci, které osoba, jež se stala obětí domácího násilí, může dostat. Ve většině případů jde právě o fyzické násilí, které je velmi nebezpečné a oběti často utrpí četná poranění, která by se měla v každém případě ošetřit. Ať už jde o návštěvy praktických lékařů, gynekologů či ordinací klinických psychologů a psychiatrů, je důležité, aby si oběť vždy uschovala svou lékařskou zprávu, která může být později použita jako listinný důkaz v případě trestního řízení.¹⁹

V případech dlouhodobé péče, většinou psychologické, je nutná důvěra ze strany pacienta v lékařský personál. Zdravotnický pracovník by měl dbát při komunikaci s pacienty, kteří jsou ohroženi domácím násilím, na ohleduplnost, promyšlenost a kvalifikovanost. To znamená, že by situaci neměl zesměšňovat, zlehčovat ji a situace oběti jakýmkoli způsobem nerespektovat. Pracovníci by měli být empatičtí a snažit se oběť co nejlépe vyslechnout a pochopit ji.²⁰

Zdravotnická zařízení nemají obecnou povinnost podezření ze spáchání trestného činu oznamovat, například PČR. Tato povinnost se týká omezeného okruhu trestných činů. Avšak zdravotník je povinen oznámit trestné činy uvedené v § 368 trestního zákoníku – mezi které patří např. trestný čin vraždy (§ 140), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), zbavení osobní svobody (§ 170) nebo týrání svěřené osoby (§ 198).²¹

¹⁸ Pomoc obětem trestných činů. *Profem* [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/co-delame/prava-obeti-trestnych-cinu/a/pomoc-obetem-trestnych-cinu>

¹⁹ Pomoc obětem trestných činů. *Profem* [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/co-delame/prava-obeti-trestnych-cinu/a/pomoc-obetem-trestnych-cinu>

²⁰ Pomoc obětem trestných činů. *Profem* [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/co-delame/prava-obeti-trestnych-cinu/a/pomoc-obetem-trestnych-cinu>

²¹ Pomoc obětem trestných činů. *Profem* [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/co-delame/prava-obeti-trestnych-cinu/a/pomoc-obetem-trestnych-cinu>

3.2. Právní pomoc poskytovaná obětem domácího násilí

Oběti domácího násilí mají ve většině případů právo na to, aby jim byla poskytnuta právní pomoc, a to včetně pomoci poskytované zdarma. Jakožto oběť domácího násilí má člověk nárok na pomoc ze strany advokáta v trestním řízení, a to na náklady státu. Advokát oběti poskytne pomoc týkající se veškerých úkonů v trestním procesu. Poskytne pomoc ohledně uplatnění nároků na náhradu škody či obětem pomůže se získáním peněžité pomoci, které spravuje Ministerstvo spravedlnosti. Tento typ advokáta je bezplatný a jeho služby hradí stát. Avšak ne každý advokát takto funguje a většina jejich služeb je poskytována za úplatu. Každý advokát má totiž konkrétně vyhrazenou dobu, kterou měsíčně obětem může poskytnout. Informace, zda advokát působí i v okrese oběti, oběť může zjistit v tzv. Registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů.²²

V případě domácího násilí je lepší vybrat advokáta, který se specializuje na témata rodinného práva a domácího násilí a problematice zcela rozumí. Advokát může zároveň vystupovat jako zmocněnec v trestním řízení. V takovém případě pak může podávat trestní oznámení a během trestního řízení hájit práva oběti. Osoby mladší osmnácti let a tzv. zvláště zranitelné oběti mají nárok na poskytnutí právních služeb zmocněncem bezplatně.²³

3.3. Psychosociální pomoc poskytovaná obětem domácího násilí

Kromě mimořádně důležité pomoci poskytované ze strany intervenčních center, o které se blíže zmíním v pozdější kapitole, do psychosociální pomoci řadíme i jiné sociální služby. Tyto služby poskytují odbornou sociální a častokrát i právní pomoc obětem domácího násilí. Prostřednictvím cíleného poradenství pracovníci krizových center a odborných poraden pomáhají klientům lépe

²² Pomoc obětem trestných činů. *Profem* [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/co-delame/prava-obeti-trestnych-cinu/a/pomoc-obetem-trestnych-cinu>

²³ Pomoc obětem trestných činů. *Profem* [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/co-delame/prava-obeti-trestnych-cinu/a/pomoc-obetem-trestnych-cinu>

překlenout krizové situace týkající se právě domácího násilí. Podporu poskytují, jak osobně, tak prostřednictvím telefonních linek či e-mailového poradenství.²⁴

Mezi zmíněné sociální služby řadíme odborné poradny pro pomoc obětem domácího násilí, které se svou činností zaměřují na pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Obětem je poskytnuto poradenství a pomoc v sociálně-právní oblasti, je zhodnocena jejich momentální situace, nabídnuto řešení a zároveň jim je doporučen další postup a kontakty, na které se oběti mohou dále obrátit.²⁵

Existují také poradny pro práci s násilnými osobami, které jsou určeny například pachatelům domácího násilí. V těchto poradnách se formou odborného sociálního poradenství nebo pomocí terapeutických sezení realizuje pomoc daným jedincům, kteří mají problém s agresí v partnerských či pracovních vztazích. Zároveň jsou ze strany odborníků předány kontakty na další navazující služby.²⁶

Dále je obětem poskytována pomoc ze strany krizových center, která poskytují pomoc všem občanům, kteří se ocitli ve vážných životních situacích, včetně případů domácího násilí. Krizová centra poskytují nepřetržitou pomoc, a to i na pracovištích, kde je obětem poskytována bezplatná psychologická, psychiatrická či jiná pomoc. Krizová centra jsou specializovaná i přímo na dětské složité životní situace, kdy se snaží poskytnout konkrétní pomoc dětem, které se ocitnou v nelehkých situacích.²⁷

²⁴ PAPERSTEINOVÁ, Lucie. *Domácí násilí: příručka nejen pro pastorační pracovníky*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-7566-149-4. (str.92)

²⁵ PAPERSTEINOVÁ, Lucie. *Domácí násilí: příručka nejen pro pastorační pracovníky*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-7566-149-4. (str.92)

²⁶ PAPERSTEINOVÁ, Lucie. *Domácí násilí: příručka nejen pro pastorační pracovníky*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-7566-149-4. (str.93)

²⁷ PAPERSTEINOVÁ, Lucie. *Domácí násilí: příručka nejen pro pastorační pracovníky*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-7566-149-4. (str.93)

K dispozici jsou dále i manželské a rodinné poradny, které poskytují například individuální párové terapie, či se snaží v případech domácího násilí poskytnout emoční a odbornou pomoc a podporu.²⁸

3.4. Bezpečnostní plán

Bezpečnostní plány jsou typem plánu, který si oběť ohrožená domácím násilím může vytvořit za účelem minimalizace možného ohrožení, které jí hrozí ze strany násilné osoby. Tento plán je dobré zpracovat vždy, když oběť i přes určité útoky nadále zůstává s násilnou osobou v jednom bytě či obydlí.

Plán si oběť vytváří buď sama, anebo je vytvořen odborným pracovníkem organizace. Většina pomocných organizací či intervenčních center řešící problematiku domácího násilí má svůj sestavený bezpečnostní plán zveřejněn na svých webových stránkách, avšak obecně by měl obsahovat určité body. Oběť by u sebe měla mít vždy důležitá telefonní čísla, která bude v případě nouze potřebovat. Dále je vhodné mít doklady a náhradní klíče či oblečení uschované u osoby, které oběť důvěřuje. Oběti by měly mít v rámci bezpečnostního plánu promyšlené, kam mohou v případě náhlého nebezpečí odejít, kde se uschovat a s tím mít promyšlenou i únikovou cestu z bytu. Rozhodně by oběť neměla zůstat s útočníkem sama například v uzavřených prostorech bez oken, odkud nebude moct utéct či si přivolat pomoc. Dalším bodem bezpečnostního plánu je například požádání sousedů o pomoc a v přímém nebezpečí zavolat na Policii ČR či linku 112.²⁹

3.5. Pomocná intervenční centra

Již v době, kdy se tvořil zákon o ochraně před domácím násilím, bylo zřejmé, že musí být přijata doprovodná opatření sociální povahy, konkrétně bylo třeba zřídit specializovaná pracoviště, která poskytnou pomoc obětem a osobám

²⁸ PAPERSTEINOVÁ, Lucie. *Domácí násilí: příručka nejen pro pastorační pracovníky*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-7566-149-4. (str.93)

²⁹ Jak se zachovat v případě domácího násilí? *Stop násilí* [online]. [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: <https://www.stopnasili.cz/domaci-nasili/bezpecnostni-plan/>

ohroženým domácím násilím. Zároveň bylo třeba, aby tato pracoviště úzce spolupracovala s policií, na kterou by se v případě trestných činů vždy mohla obrátit.³⁰

System celkové ochrany jedinců před domácím násilím se zrodil v Rakousku a v rámci Evropské unie je považován za *the best praxis*. Týkalo se to jak roviny legislativní, tak praktické. Systému ochrany se začalo říkat intervenční centrum, a právě rakouská intervenční centra se stala vzorem pro zrod intervenčních center i u nás, v České republice.³¹

Nejen Rakousko přispělo k vytvoření intervenčních center u nás, avšak důležitost přikládáme i postupnému rozšiřování ochrany osob ohrožených domácím násilím. 1.ledna 2007 Policie ČR získala pravomoc k tomu vykázat násilníka z bytu či domu na deset dní a v souvislosti s tím pak vznikla i nová služba sociální prevence – intervenční centra. Ta poskytují fundovanou sociální, psychologickou a právní konkrétním osobám ohroženým domácím násilím. Pomoc je poskytnuta ženám, mužům, seniorům i osobám se zdravotním postižením. Ze zákona je nutné, aby každý z krajů tuto službu zajistil.³²

Intervenční centra působí jako nezastupitelné překlenovací články, a to mezi policejním omezením násilné osoby a občanskou a sociální emancipací ohrožených osob. Intervenční centra jsou navrhována jako pracoviště, která poskytují ohroženým jedincům akutní psychosociální pomoc, snaží se zanalyzovat jejich životní situaci, poskytnout odborné sociální a psychické poradenství, nabídnout možnost účasti v terapeutických skupinách a v dalších případech zajistit i jiná řešení k překlenutí negativních situací.³³

³⁰ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana Spoustová, *Domácí násilí z pohledu žen a dětí*. 3. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-90 4564-5-7. (189)

³¹ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana Spoustová, *Domácí násilí z pohledu žen a dětí*. 3. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-90 4564-5-7. (189)

³² Intervenční centrum (pomoc obětem domácího násilí). *Centrum sociálních služeb Praha* [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.csspraha.cz/intervencni-centrum-pomoc-obetem-domaciho-nasili>

³³ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana Spoustová. *Domácí násilí z pohledu žen a dětí*. 3. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-90 4564-5-7. (190)

Jak už bylo zmíněno výše, intervenční centra úzce spolupracují nejen s Policií ČR, ale také s dalšími organizacemi zaměřenými právě na pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Řadíme sem například orgány sociálně-právní ochrany dětí, azylové domy či jiné odborné poradny a krizová centra. Díky této spolupráci jsou centra společně s dalšími organizacemi schopny předávat si veškeré informace včas a zajistit i jinou pomoc, kterou by ohrožená osoba mohla potřebovat.³⁴

V poslední řadě nutno zmínit, že všechny úkony a služby intervenčních center jsou zcela bezplatné.

3.5.1. Bílý kruh bezpečí

Organizace s názvem Bílý kruh bezpečí (BKB) vznikla v roce 1991 a je rozšířena po celé České republice. Bílý kruh bezpečí má stanovené tři základní cíle, kterých se po dobu svého chodu snaží držet. Prvním cílem je poskytovat přímou pomoc obětem a svědkům trestných činů. Druhý cíl hovoří o podílení se na prevenci kriminality a třetím cílem je usilování o zlepšení práv a postavení poškozených v trestním řízení.³⁵

Prostřednictvím svých dvanácti pracovišť, které sídlí v České republice, poskytuje bezplatnou a odbornou pomoc obětem a svědkům trestných činů. Pomoc je obětem poskytována prostřednictvím psychologického a sociálního poradenství, přičemž je zde možnost i psychoterapie a fakultativních služeb, které zahrnují výjezdy do nemocnice ke zraněným obětem či přeshraniční pomoc. Pro Bílý kruh bezpečí pracuje 322 právníků a psychologů na bázi dobrovolnické práce.³⁶

³⁴ Intervenční centrum (pomoc obětem domácího násilí). *Centrum sociálních služeb Praha* [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.csspraha.cz/intervencni-centrum-pomoc-obetem-domaciho-nasili>

³⁵ Projektová činnost. *Bílý kruh bezpečí* [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/projektova-cinnost/>

³⁶ Projektová činnost. *Bílý kruh bezpečí* [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/projektova-cinnost/>

Intervenční centrum BKB sídlí v Ostravě, avšak poradny nalezneme v Brně, Českých Budějovicích, Jihlavě, Liberci, Olomouci, Ostravě, Pardubicích, Plzni a v Praze. Bílý kruh bezpečí má i několik svých projektů, které se snaží šířit větší informovanost o obětech a osobách ohrožených domácím násilím. Zároveň se prostřednictvím projektů snaží vytvářet vzdělávací programy pro veškeré zájemce i osoby ohrožené, které by opět mohly přispět k rozšíření povědomí mezi lidmi o dané problematice.³⁷

Mezi nejznámější projekty patří například projekt MUSAS II, který se zaměřuje na podporu mladistvých a dětských obětí trestných činů, přičemž zahrnuje nezbytné dovednosti pro poskytování pomoci dětským a mladistvým obětem. Dalším projektem je například *Nejste na to sami!* který je zaměřený na pomoc zranitelným obětem kriminality, jako jsou například oběti znásilnění, dětské oběti či pozůstalí. Posledním zmíněným programem je projekt s názvem *První pomoc osobám postiženým domácím násilím*, jehož cílem byl provoz bezplatné telefonické linky, která bude poskytovat okamžitou a anonymní pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Tento projekt byl velice úspěšný a linka funguje. Ročně eviduje Bílý kruh bezpečí více než 12 000 kontaktů.³⁸

3.5.2. Nezisková organizace ROSA

Jedná se o neziskovou organizaci, která poskytuje pomoc obětem domácího násilí, a to konkrétně ženám. Pomoc je poskytována prostřednictvím odborného a sociálně terapeutického poradenství, krizové intervence, bezpečnostního plánu a obětem je poskytnut i utajené azylové ubytování. ROSA je první organizací, která se v České republice začala odborně zajímat

³⁷ Projektová činnost. *Bílý kruh bezpečí* [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/projektova-cinnost/>

³⁸ Projektová činnost. *Bílý kruh bezpečí* [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/projektova-cinnost/>

o problematiku domácího násilí. Nadace ROSA byla registrována 7. 7. 1993 a v současnosti organizace funguje již 28 let.³⁹

ROSA se snaží pomáhat nejen obětem, ale také svou pozornost zaměřuje na širokou veřejnost, na základě které vznikly například projekty *STOP násilí ve vztazích*, *STOP násilí na školách*. Cílem projektů je především informovanost mladých lidí, kteří navazují první vztahy, a určitým způsobem se snažit poskytnout pomoc či minimalizovat následky obětí trestných činů. Projekty jsou šířeny pomocí videí, která jsou podpořena materiály na webových stránkách a tištěnými materiály, které jsou poskytovány na středních školách. ROSA v rámci projektů vytváří i různé semináře a přednášky, které jsou pak poskytovány dětem na středních i základních školách.⁴⁰

Dalším důležitým projektem je a projekt s názvem *Umění říct ne*. Tento projekt se týká preventivní ochrany seniorů před jakýmkoli formami násilí, které jim může hrozit.⁴¹

3.5.3. Organizace proFem

Od roku 1993 působí organizace proFem, o. p. s. Snaží se usilovat o zlepšení situace týkající se domácího a sexuálního násilí, které je páchané na ženách. Jejich cílem je zvýšení kvality života obětí domácího a sexuálního násilí prostřednictvím zvýšení odbornosti, efektivity a dostupnosti systému pomoci. Organizace nabízí poradenské a informační publikace pro veřejnost, které jsou zaměřeny právě na domácí násilí. Prostřednictvím pořádaných konferencí, workshopů a školení se snaží rozšířit povědomí o domácím a sexuálním násilí mezi širokou veřejnost. Zároveň členové organizace upozorňují společnost

³⁹ ROSA centrum. *ROSA centrum pro ženy* [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/projekty/>

⁴⁰ ROSA centrum. *ROSA centrum pro ženy* [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/projekty/>

⁴¹ ROSA centrum. *ROSA centrum pro ženy* [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/projekty/>

na problematice oblasti, kde dochází k domácímu násilí či jiným formám násilí, a to formou veřejných prohlášení a politického lobbingu. Organizace také spolupracuje s veřejnými médii, aby se opět povědomí o dané problematice dostalo mezi co nejvíce lidí a aktivně spolupracuje s dalšími organizacemi, a to jak českými, tak zahraničními, které se zabývají stejnou problematikou.⁴²

3.5.4. Intervenční centrum Spondea

Intervenční centrum Spondea vzniklo především pro pomoc dětem. Jedná se o organizaci, která vznikla v roce 1997 v Brně a od té doby se snaží nabídnout co největší pomoc dětem, které se nacházejí v ohrožení, včetně ohrožení domácím násilím. Může se také jednat o případy, kdy se dítě nachází v rozvodové nebo po-rozvodové situaci svých rodičů, má komunikační problémy s rodiči či v rodině nebo je dítě poznamenáno nefunkčními či rozdílnými styly výchovy. Spondea své poslání naplňuje prostřednictvím jednotlivých činností. Mezi tyto činnosti patří sociální, rodinné a právní poradenství, krizová intervence, psychologická péče, vzdělání a prevence.⁴³

Centrum poskytuje jak osobní, tak telefonickou i e-mailovou intervenci. Pro klienty, kteří se nachází v přetrvávajících rozvodových konfliktech, centrum realizuje program s názvem: *Dítě v centru zájmu*, který je založen na vlastní zkušenosti a edukaci. Program by měl zajistit snížení konfliktu mezi rodiči a tím snížit následnou zátěž nezletilému dítěti. Spondea klade důraz na individualitu, a proto své služby klientům poskytuje „na míru“.⁴⁴

⁴² Kdo jsme. *ProFem* [online]. [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/o-nas/kdo-jsme>

⁴³ O nás. *Spondea* [online]. [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: <https://www.spondea.cz/cz/o-nas>

⁴⁴ O nás. *Spondea* [online]. [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: <https://www.spondea.cz/cz/o-nas>

3.5.5. Nezisková organizace Spirála, z. s.

Spirála je nezisková organizace, která působí v Ústeckém kraji od roku 2000. Svou pomoc poskytuje dospělým, dětem, dospívajícím, rodinám a dále také školám a orgánům sociálně-právní ochrany dětí.

Pomoc je poskytována prostřednictvím právních poraden, které jsou bezplatné a můžou je využít osoby, které řeší krizovou situaci a nemohou si dovolit využít služeb placeného právního poradce. Dále jsou nabídnuty internetové poradny, poradna pro osoby ohrožené domácím násilím. K dispozici je i ambulantní služba, kterou lze využít i opakovaně a je určena osobám, jež zažily tragickou či nenadálou událost jako je autonehoda, onemocnění či smrt blízkého člověka.⁴⁵

Spirála poskytuje bezpečný prostor v podobě služby krizových lůžek. Služba je určena osobám starším osmnácti let, které se ocitnou v nelehkých situacích a potřebují zázemí pro zklidnění a ujasnění si dalšího směřování v případě psychických, rodinných a vztahových problémů. K dispozici jsou dva pokoje, pět lůžek, dvě sociální zařízení, společenská místnost s kuchyňským koutem a základním vybavením. S klienty pracují vysokoškolsky vzdělaní sociální pracovníci, kteří absolvovali výcvik v krizové intervenci a klientům tudíž mohou poskytnout tu nejlepší péči.⁴⁶

⁴⁵ Spirála, z. s. *Spirála*, z. s. [online]. [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: <https://spirala-ul.cz/sluzby/krizova-luzka/>

⁴⁶ Spirála, z. s. *Spirála*, z. s. [online]. [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: <https://spirala-ul.cz/sluzby/krizova-luzka/>

4. Pomoc ze strany Policie ČR

Do konce 70. let 20. století domácí násilí nebylo považováno za závažné téma, které by bylo třeba řešit více do hloubky a pachatele za čin jakýmkoli způsobem potrestat či dokonce trestně stíhat. Přelom nastal až ve zmíněných letech v USA, kdy se začalo týraným ženám dostávat více pozornosti. S podporou feministek vzniklo hnutí týraných žen, tzv. Battered Women. Hnutí oslovilo veřejnost s problémem násilí uvnitř partnerských vztahů, na které by se mělo nahlížet jako na vážný společenský problém. Hlavní myšlenkou hnutí týraných žen je názor, že domácí násilí je kriminální nikoli privátní záležitostí. Prosazují zásadu, aby byly stíhány všechny formy domácího násilí, i ty „měkčí“. Přísnější postupy byly podpořeny i heslem Reganovy éry, které znělo: „tvrději vůči kriminalitě“. Prvním státem, který připustil zadržení agresora, se stal stát Minnesota. Přivolaní policisté byli oprávněni zadržet osobu v případě, že se domnívali, že v posledních čtyřech hodinách bylo v prostředí páčáno domácí násilí.⁴⁷

Z pohledu PČR je nejpodstatnější povinností chránit oběť domácího násilí před opakovaným útokem partnera. Policie ČR má díky tomu větší rozhodovací pravomoc na místech, kde je domácí násilí páčáno. I odborné veřejnosti jsou známy instituty na ochranu obětí před vážným hrozícím násilím. Podle těchto institutů je například možné vykázat agresora na určitou dobu (uvádí se zpravidla deset dní) z blízkosti fyzicky napadnuté oběti. Právě institut vykázání a zákazu přiblížení na omezenou dobu rozšířil okruh možných opatření, která může na místě, kde je páčáno domácí násilí, uplatnit i Policie ČR.⁴⁸ Domácí násilí však nelze řešit pouze policejní intervencí, ale je zapotřebí spolupráce dalších složek a institucí.

I ty nejlepší zákony vyzní naprázdno, jestliže nejsou v praxi uplatňovány správně. Z toho důvodu si větší pravomoc PČR při kontaktu s domácím násilím

⁴⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-581-4. (str. 202 – 211)

⁴⁸ DUFKOVÁ, Ivana a ZLÁMAL, Jiří. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: [Střední policejní škola Ministerstva vnitra, Středisko pro výchovu k lidským právům a profesní etiku], 2005. s. 3. ISBN 80-239-5686-8. (15-16)

nutně vyžaduje rozpracování interních metodik týkajících se volby nejlépe vyhovujícího postupu policistů v živých případech. Současně s tím se navazuje na interní výcvikové programy pro policisty v přímém výkonu. Domácí násilí se stalo natolik důležitým problémem, že se dokonce promítá i do organizačních změn uvnitř PČR. Jsou vytvářeny různé pozice specialistů řešící právě domácí násilí nebo problémy s ním spojené. Tyto pozice odpovídají například za vedení evidencí případů domácího násilí nebo poskytují podporu hlídkovým policistům v terénu. V lokalitách, kde je pravděpodobnost výskytu domácího násilí vyšší než normálně, jsou zřizována specializovaná policejní pracoviště, která mají možnost okamžitého kontaktu na záchytnou sociální síť pomoci obětem domácího násilí a na jednotlivé pomocné služby. PČR v podstatě představuje vchod, který nabírá případy domácího násilí, plní potřebné policejní úkony vůči obětem i vůči agresorům a zároveň spolupracuje s dalšími články státní i nestátní sféry, které se zabývají komplexní strategií zaměřenou na účinné řešení domácího násilí.⁴⁹

Práce PČR v oblasti problematiky domácího násilí je ztížena i faktem, že ke každému případu domácího násilí policisté musí přistupovat trochu jinak a jelikož jsou ve většině případů prvotní pomocí, která je přivolávána na místa, kde došlo k domácímu násilí, znalost přístupu k jednotlivým obětem jim nesmí chybět. Je rozdíl mezi tím, když jsou přivoláni k oběti, kterou je dítě či mladistvý, důchodce, handicapovaná osoba či žena nebo muž ve středním věku. Avšak ke všem obětem je nutné chovat se s kouskem empatie a snahou vyjít jim co nejvíce vstříc a nezpůsobit větší trauma či bolest, než kterou si utrpěli dříve.⁵⁰

4.1. Postup policie při zákroku týkajícího se domácího násilí

Policie se při vstupu do bytu, ze kterého byla přivolána pomoc z důvodu páchaní domácího násilí, snaží situaci nejprve rozpoznat a odhadnout ji a teprve

⁴⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-581-4. (str. 202–211)

⁵⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-581-4. (str. 202–211)

potom se rozhodne o dalším postupu řešení daného problému. Celou situaci vyhodnocuje na základě speciální metody SARA DN. (viz. kapitola 4.2.)⁵¹

V první řadě policista vyslechne oběť domácího násilí, pachatele a všechny ostatní svědky. Tuto práci provádí s každým subjektem samostatně. Je nutné, aby se policie dozvěděla pravdivé a konkrétní informace o vzniklé události. Díky jednotlivým výpovědím má policie větší přehled a situaci dokáže vyhodnotit. Na místě pak může pořídit fotografie doličných předmětů a podobně.⁵²

Policie má zásadní pravomoc k okamžitému vykázání pachatele z bytu, dále je oprávněna uložit pachateli zákaz vstupu a po dobu deseti dnů mu může například odebráním klíčů zabránit ke vstupu do bytu. V případě, že pachatel násilných útoků veškerá policejní rozhodnutí odmítá a brání se jim, může být policistou předběžně zadržen. Tato opatření slouží především jako prevence proti dalším možným násilným útokům, které by mohla oběť opakovaně utrpět. Použitá opatření proti pachateli zároveň oběti zajistí čas na rozmyšlenou a zamýšlením se nad dalšími kroky.⁵³

Pachatel má možnost si z bytu vyzvednout nezbytné věci, avšak pouze za přítomnosti policie. Díky úzké spolupráci policie s dalšími sociálními orgány může být oběti nabídnuta pomoc od intervenčních center, které oběti mohou poskytnou například azylové ubytování, a to v případě, že má oběť strach, že i přes provedená policejní opatření pachatel znovu zaútočí. V případě, kdy je to opravdu nutné, jsou policisté povinni zajistit i prvotní lékařskou pomoc či péči.⁵⁴

⁵¹ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Holandská 8, Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1786-6. (str.102)

⁵² BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Holandská 8, Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1786-6. (str.102)

⁵³ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Holandská 8, Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1786-6. (str.102)

⁵⁴ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Holandská 8, Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1786-6. (str.102)

4.2. Diagnostická metoda SARA DN

Policisté pro identifikaci a následné vyhodnocování eskalace domácího násilí využívají tzv. metodu SARA DN (Spousal Assault Risk Assessment). Tato metoda zjišťuje a posuzuje rizikové faktory pro další ohrožení jak u oběti, tak u pachatele. Autoři Randall, Kropp, Stephen a další udělili výhradní povolení pro používání metody SARA DN v České republice Bílému kruhu bezpečí, který metodu přizpůsobil našim podmínkám a dále proškoluje všechny, kteří ji používají. Tito proškolení jedinci mají za úkol odhadnout a vyhodnotit situaci a snažit se přijmout taková opatření, která rizikovou situaci eliminují. Metodu SARA ND nepoužívají pouze policisté, kteří přichází jako první do kontaktu s osobou ohroženou domácím násilím, ale také další jedinci, kteří při svém zaměstnání přijdou do kontaktu s obětí domácího násilí. Průběh metody spočívá v kladení otázek, kdy na každou položenou otázku dotazovaná osoba odpoví ano nebo ne, a pokud převažují kladné odpovědi, tak se jedná o opakované násilí a násilná osoba vykazuje do určité míry nebezpečí. Policista má tudíž nárok na vykazání této osoby ze společného obydlí.⁵⁵

Jak vypadá metoda SARA DN jakožto pomůcka pro policisty, uvádím na konci bakalářské práce v příloze č. 2.

⁵⁵ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana Spoustová. *Domácí násilí z pohledu žen a dětí*. 3. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-90 4564-5-7. (62)

5. Přímá pomoc obětem domácího násilí

Obětem domácího násilí je mimo jiné poskytována i přímá pomoc. Jedná se o pomoc v případě, kdy se oběť dostane do situace, při níž musí od agresora nutně odejít, například se svým dítětem, a nemá žádné jiné místo k přesídlení. Proto jsou pro takové případy k dispozici azylové domy či utajené bydlení. V momentě, kdy je agresor opravdu nebezpečný, častokrát i ozbrojený, a předpokládá se, že oběť bude v blízké době hledat, může se využít právě přímé odborné pomoci.

Mezi přímou či okamžitou pomoc můžeme zahrnout i horké telefonní linky zabývající se krizovou pomocí, telefonickým poradenstvím a poskytující neprodlenou podporu obětem.

5.1. Azylové domy

Azylovým domem se rozumí sociální služba, která poskytuje bydlení na přechodnou dobu osobám, které se nachází v krizových situacích spojených se ztrátou bydlení a nemají k dispozici žádný jiný přechodný pobyt. Azylové domy jsou registrovány na základě zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Poskytují obětem stravu či pomoc při zajišťování stravy, ubytování, pomoc při uplatňování jejich práv a zájmů a pomoc při obstarávání osobních záležitostí. Domy jsou poskytovány buď fyzickou či právnickou osobou, zpravidla tento typ pomoci poskytují církevní právnické osoby a spolky. Azylové domy mohou poskytovat pomoc všem, to znamená, že jsou i konkrétně rozděleny podle osob, kterým bude bydlení a pomoc poskytnuta. Existují azylové domy jak pro muže, tak pro ženy, děti či rodiny s dětmi.⁵⁶

V České republice máme přibližně 210 azylových domů, z čehož čtvrtinu tvoří azylové domy pro ženy s dětmi. Veškeré azylové domy na území našeho státu jsou zpoplatněny již od začátku pobytu. Ceny se liší podle poskytnuté pomoci

⁵⁶ Azylové domy. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikipedie Foundation, 2001- [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Azylový_dům

a podle počtu osob, které přijdou o ubytování zažádat. Pomoc je poskytována ve dvou formách, a to v základní a fakultativní. Co se týče základních služeb, ty jsou klientům poskytovány primárně. Jsou upraveny zákonem o sociálních službách a zahrnují poskytnutí nezbytně nutných potřeb jako je zajištění stravy, přechodného ubytování či poskytnutí pomoci při prosazování práv a zájmů klienta. Služby týkající se zajištění stravy a pobytu jsou zpoplatněny, avšak poskytnutí poradenství, například obětem domácího násilí, je bezplatné. Fakultativní služby jsou v každém azylovém domě odlišné, a to na základě specifických metodik, kterými se daný dům řídí. Jedná se například o vzdělávací či sociálně rehabilitační aktivity, tedy snaha o zajištění zájmových aktivit či doučování pro uživatele a vytváření motivačních programů k upevnění a rozvoji sociálních dovedností. Stejně jako služby základní jsou i některé služby fakultativní dle zákona zpoplatněny.⁵⁷

5.2.1. Azylové domy s utajenou adresou v ČR

Azylových domů s utajenou adresou v České republice nemáme stejné množství jako například azylových domů s adresou veřejnou, avšak pár jich vybudováno bylo.

První a nejznámější azylový dům, který má utajenou adresu, provozuje spolek ROSA. Ženy ohrožené domácím násilím zde mohou najít klid a bezpečí a znovu se postavit na vlastní nohy. Azylový dům s utajenou adresou však nemůže být poskytnut komukoliv, žena se musí opravdu nacházet v krajní situaci, kdy je buď sama, nebo společně s dítětem ohrožena domácím násilím a není schopna naleznout bezpečnější úkryt jinde. Služba ROSA poskytuje obětem ochranu a bezpečí před násilným partnerem, zároveň odborné poradenství a sociální podporu. Klientky mají možnost docházet na skupinová setkání a připravit se na pokračování svého samostatného života. Klientky jsou do azylového domu s utajenou adresou přijímány na základě vstupního pohovoru

⁵⁷ Azylové domy. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Azylový_dům

a případně doplňujících konzultací. Na základě získaných údajů pak služba vyhodnotí, zda bude možné klientku přijmout.⁵⁸

Dalším známým azylovým domem s utajenou adresou je dům spravovaný organizací Magdalenium. Dům je určen pouze ženám, společně s jejich dětmi, které se staly obětí domácího násilí. To znamená, že cílová skupina je pouze jedna. Veškerí zaměstnanci pracující v organizaci Magdalenium jsou odborně proškoleni a předem znají specifickou problematiku domácího násilí. Organizace společně s pracovníky dbá na to, aby nedošlo k sekundárnímu poškození klientek a dětí. Azylový dům Magdalenium má k dispozici specializovaného psychologa, dětského psychologa, sociální pracovníce a také právníka a právního zástupce. Magdalenium svou pomoc prioritně zaměřuje na děti, které se staly svědky domácího násilí páchaném na své matce, či byly samy obětí. Z toho důvodu se dětem věnuje větší pozornost. Azylový dům Magdalenium poskytuje celkem devět pokojů, které dohromady obsahují dvacet sedm lůžek. Pobyť je pro klientky zpoplatněn, avšak poradenské služby včetně psychologů jsou poskytovány zdarma.⁵⁹

Acorus je dalším azylovým domem, který poskytuje pomoc ženám s dětmi, které byly ohrožené domácím násilím. Organizace Acorus pro zajištění větší bezpečnosti klientek běžně adresu azylového domu nezveřejňuje, a z toho důvodu ho můžeme zařadit do kategorie azylových domů s utajenou adresou. Cílem služby je především zajištění bezpečí před násilnou osobou, posílení schopnosti řešit situaci vlastními silami a stabilizovat psychický stav klientky i dětí. Bezpečnost je v domě zvýšena prostřednictvím instalace kamerových systémů. Pobyť v azylovém domě je klientce poskytnut maximálně na dobu jednoho roku, přičemž je samotný pobyt rozdělen do tří fází.⁶⁰

⁵⁸ Azylový dům s utajenou adresou. *ROSA centrum pro ženy* [online]. Praha [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/nase-sluzby/azylovy-dum/>

⁵⁹ Specializovaný azylový dům Magdalenium. *Magdalenium, pomoc obětem domácího násilí* [online]. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.magdalenium.cz/kolik-to-stoji>

⁶⁰ Poslání služby azylový dům. *ACORUS* [online]. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/sluzby/azylovy-dum.html>

První fáze je dlouhá zhruba čtyři týdny a klientka je do fáze přijímána v rámci pravidelného setkávání všech uživatelek služby a pracovníků azylového domu. Tato fáze má za cíl přizpůsobit klientku danému prostředí, zmapovat její problémy a zajistit určitou regeneraci sil oběti. Klientka si zároveň v této fázi může stanovit své vlastní cíle, kterých chce v rámci pobytu v domě dosáhnout.⁶¹

Druhá fáze se týká intenzivní snahy vyřešit sociální situaci uživatelky služby. Ve druhé fázi si uživatelka stanoví svůj vlastní individuální plán, který bude obsahovat kroky, jež povedou k stanovenému cíli klientky. Plán se průběžně vyhodnocuje za pomoci sociální pracovnice. Ve druhé fázi se klientky po čtrnácti dnech vzájemně střídají v roli „paní domu“.⁶²

Poslední třetí fáze se vyznačuje přípravou na odchod klientky z domu a postavení se na vlastní nohy. Do třetí fáze se nastupuje přibližně měsíc před ukončením pobytu. V poslední fázi si klientka nanečisto zkusí přespání v budoucím domově a seznamuje se s následným prostředím.⁶³

Veškeré služby mimo poskytnutí poradenství jsou zpoplatněny a ceník je uveden na webových stránkách organizace.⁶⁴

5.3. Telefonická krizová pomoc

Telefonická krizová pomoc či intervence poskytuje pomoc osobám, které se nacházejí v těžkých životních situacích, zejména pomoc obětem domácího násilí, a to prostřednictvím telefonní linky. Telefonickou krizovou intervencí zajišťují ve většině případů linky důvěry, které jsou specializované na konkrétní problematiku. V České republice je momentálně devět telefonních linek poskytující pomoc obětem domácího násilí. Telefonní čísla linek jsou snadno dohledatelná

⁶¹ Poslání služby azylový dům. ACORUS [online]. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/sluzby/azylovy-dum.html>

⁶² Poslání služby azylový dům. ACORUS [online]. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/sluzby/azylovy-dum.html>

⁶³ Poslání služby azylový dům. ACORUS [online]. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/sluzby/azylovy-dum.html>

⁶⁴ Poslání služby azylový dům. ACORUS [online]. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/sluzby/azylovy-dum.html>

a dostupná na internetu. Veškeré linky zabývající se problematikou domácího násilí působí celorepublikově. Mezi nejzákladnější linky pomoci obětem domácího násilí patří DONA linka, Linka bezpečí a Linka pomoci obětem kriminality a domácího násilí, která je provozována Bílým kruhem bezpečí.⁶⁵

Velkou výhodou telefonické krizové intervence je rychlost poskytnutí první pomoci obětem domácího násilí či jeho svědkům. Další z výhod je snadná dostupnost, kdy telefon umožňuje oběti zavolat si pomoc odkudkoliv a v jakoukoliv denní a noční hodinu. Klient může volat ze špatně dostupného prostředí, ke kterému není možné se snadno a rychle dostat. Výhodou je také anonymita jak ze strany klienta, tak ze strany intervenanta.⁶⁶

Telefonická krizová intervence má za úkol navrátit oběť zpět do reality a poskytnout jí psychologickou oporu, přičemž oběť dostane několik rad a informací, jak postupovat dále a na koho se obrátit. Mezi specifické znaky krizové intervence řadíme okamžitou pomoc, která je poskytována operátorem či osobou přijímající hovor. Dalším znakem je redukce ohrožení, to znamená, že se mezi obětí a operátorem vytváří emocionální podpora a oběť tak získává pocit, že v tom není sama. Především se jedná o řešení problému „tady a teď“, pomoc je nabídnuta bezodkladně a problém se okamžitě řeší.⁶⁷

⁶⁵ Přehled kapitol užitečných kontaktů. *Women for women, o.p.s.* [online]. [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: <https://women-for-women.cz/uzitecne-kontakty/>

⁶⁶ Telefonická krizová intervence. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Telefonická_krizová_intervence

⁶⁷ ŠPANTEKOVÁ A KOLEKTIV, Naděžda. *Krizová intervence*. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0586-9. (15)

6. Signal for help

Takzvaný signal for help neboli signál pomoci vytvořila kanadská nezisková organizace s názvem *Canadian Women's Foundation*. Organizace slouží konkrétně obětem domácího násilí. Motivem pro vytvoření signálu pomoci se stala pandemie koronaviru, kvůli které stoupl procento obětí domácího násilí. Z důvodu pandemie, jejíž součástí bylo přeorientování studentů na online výuku či byl zaveden pro mnoho pracovníků tzv. home office, se domácí násilí velice rozmohlo. Zásadním faktorem byla podrážděnost jedinců a pocit stísněnosti a neschopnosti uniknout, což přispělo ke zvýšené agresi ve společných domácích ostech.⁶⁸

Tento signál je mezinárodním znamením, to znamená, že je po celém světě stejný a obětem se může dostat pomoci i od osoby z jiného státu. Jedná se o jednoduché gesto rukou, které může použít kdokoli v jakékoli situaci, a to v případě, že se stane svědkem či je sám obětí domácího násilí a není možné, aby o pomoc požádal slovně či skrz zprávu. Nespočet obětí domácího násilí je svými agresory ovlivňováno a každý jejich pohyb je kontrolován natolik, že nejsou schopny například napsat o svém problému, zavolat na krizovou telefonickou linku či to někomu sdělit například skrz telefonní hovor. Právě pro tento případ oběť může použít jednoduché gesto, kdy nastaví dlaň ke kameře či očím a zastrčí palec směrem dovnitř dlaně, poté svými zbylými horními prsty zakryje palec. Gesto nezanechá žádnou digitální stopu, žádné přímé důkazy, které by mohly agresora vyprovokovat. Ohrožená osoba ho tedy může bezpečně a bez obav použít v online komunikaci, případně ji ukázat sousedovi, kurýrovi, či jiné osobě, se kterou se zrovna setká.⁶⁹

V dnešní době už jsou policisté v České republice s tímto signálem seznámeni, nemůže tedy nastat situace, kdy by policista signál o pomoc ze strany

⁶⁸ Signál pomoci. *Centrum Logika* [online]. Praha, 2020 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.detstvibeznasili.cz/signal-pomoci>

⁶⁹ Signál pomoci. *Centrum Logika* [online]. Praha, 2020 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.detstvibeznasili.cz/signal-pomoci>

oběti ignoroval. Jsou speciálně proškoleni a vědí, jak se zachovat v případě, že se s tímto signálem setkají. Policista se s tímto gestem může setkat ve dvou různých případech. Buď se stane svědkem jeho užití, anebo se na něj obrátí osoba, která byla svědkem jeho užití. Častěji se setkáme spíše s druhou možností, ale není možné vyloučit ani snahu osoby v ohrožení na svůj problém upozornit samotného policistu.⁷⁰

Je důležité, aby se signál pomoci dostával do povědomí všech občanů stále více a aby byli případní svědci použití zmíněného gesta schopni dotyčné osobě pomoci. Tím se signál pomoci stává jedním z preventivních opatření, jak zamezit opakujícím se útokům týkajícím se domácího násilí.⁷¹

⁷⁰ Signál pomoci. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/signal-pomoci.aspx>

⁷¹ Signál pomoci. *Centrum Logika* [online]. Praha, 2020 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.detstvibeznasili.cz/signal-pomoci>

7. Prevence domácího násilí

Důležitým předpokladem pro účinnou prevenci domácího násilí je přesná znalost zkoumaného problému. To znamená, že bychom měli být schopni daný problém týkající se domácího násilí srozumitelně popsat, popřípadě s ním seznámit veřejnost a celkově o problému rozšířit povědomí lidí.⁷²

Preventivních opatřeních, která se zabývají právě problematikou domácího násilí, postupem času přibývá. Prevenci domácího násilí jsme schopni rozdělit na několik typů, avšak i přes množství studií a přibývajících typů prevence nemůžeme určit jedinou, která nám stoprocentně zajistí, že domácí násilí ze stran pachatelů nebude už nikdy více páchano a že se bývalé oběti domácího násilí nestanou oběťmi opakovaně.⁷³

Stejně jako pracovníci, kteří se s danou problematikou setkávají ve svém povolání, ani běžní lidé při kontaktu s domácím násilím nesmí situaci tolerovat a nečinně přihlížet. Je důležité dostat po povědomí lidí, že domácí násilí není věc, která se týká pouze pachatele a oběti, ale každý, kdo je svědkem těchto násilných aktů by měl přiměřeným způsobem zakročit a zamezit dalším útokům.⁷⁴

Preventivní opatření můžeme zaměřit jak na oběti domácího násilí, tak na pachatele.⁷⁵

⁷² KOSAŘOVÁ, Jana. Přehled problémů v oblasti prevence a poskytování pomoci v oblasti domácího násilí a syndromu týrání a zanedbávání (EAN) páchaného na seniirech s dopadem na sociální a zdravotní oblast. *Domácí-násilí* [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/prehled_problemu.pdf

⁷³ KOSAŘOVÁ, Jana. Přehled problémů v oblasti prevence a poskytování pomoci v oblasti domácího násilí a syndromu týrání a zanedbávání (EAN) páchaného na seniirech s dopadem na sociální a zdravotní oblast. *Domácí-násilí* [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/prehled_problemu.pdf

⁷⁴ KOSAŘOVÁ, Jana. Přehled problémů v oblasti prevence a poskytování pomoci v oblasti domácího násilí a syndromu týrání a zanedbávání (EAN) páchaného na seniirech s dopadem na sociální a zdravotní oblast. *Domácí-násilí* [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/prehled_problemu.pdf

⁷⁵ KOSAŘOVÁ, Jana. Přehled problémů v oblasti prevence a poskytování pomoci v oblasti domácího násilí a syndromu týrání a zanedbávání (EAN) páchaného na seniirech s dopadem na

V knize s názvem *Domácí násilí* od D. Ševčíka a N. Špantekové je prevence domácího násilí rozdělena do tří skupin. První skupinou je prevence primární, která se zaměřuje na působení ještě před samotným výskytem domácího násilí. Funguje na základě rozšíření informací o dané problematice domácího násilí a prostřednictvím přednášek, kampaní či různých programů se na problematiku snaží poukázat a varovat před ní. Tato prevence se provádí zejména u dětí či osob mladého věku, kdy je ještě možné názor a myšlení osob ovlivnit a zamezit tak utváření nových násilníků. U primární prevence a zejména u skupiny dětí je důležité, v jakém prostředí dítě vyrůstá a jaké vzorce chování od svých rodičů přejímá. Z toho důvodu by i samotní rodiče měli na danou problematiku ve svých domácnostech apelovat a snažit se, aby dítě mělo povědomí o tom, že domácí násilí je špatné a netolerovatelné.⁷⁶

Dalším typem je prevence sekundární. Zde už k domácímu násilí došlo a je nutné provést taková opatření, která zamezí dalším útokům na oběť. Sekundární prevence se snaží zamezit následné eskalaci domácího násilí a může mít podobu krizového poradenství, či různých terapií.⁷⁷

Posledním typem je prevence terciární, jejímž cílem je zajistit osobám, které se staly oběťmi domácího násilí, co největší pomoc jak po psychické, tak fyzické stránce a pomoci jim vrátit se zpět do běžného života bez násilí. Tato prevence má podobu reedukace, resocializace či sociálních opatření, jako jsou sociální dávky či nouzové ubytování.⁷⁸

sociální a zdravotní oblast. *Domácí-násilí* [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/prehled_problemu.pdf

⁷⁶ ŠPANTEKOVÁ, Naděžda a Drahomír ŠEVČÍK. *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0288-2 (PDF) (151)

⁷⁷ ŠPANTEKOVÁ, Naděžda a Drahomír ŠEVČÍK. *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0288-2 (PDF) (152)

⁷⁸ ŠPANTEKOVÁ, Naděžda a Drahomír ŠEVČÍK. *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0288-2 (PDF).

8. Programy působící preventivně proti domácímu násilí

V několika státech, jako je například USA, Velká Británie, Nizozemsko, Německo nebo Kanada, vznikly programy snažící se snížit četnost domácího násilí a předcházet mu. Většina těchto terapeutických programů vychází z duluthského programu s názvem DAIP (Domestic Abuse Intervention Project). DAIP funguje v USA od roku 1983 a výrazně ovlivnil a určil směr dalších evropských i mimo evropských programů zabývajících eliminací domácího násilí. Klienty těchto programů se stávají právě pachatelé domácího násilí.⁷⁹

8.1. Model DULUTH

Duluth se stal prvním městem, které zavedlo vymáhání práva v oblasti domácího násilí. Duluthův model je neustále se vyvíjející způsob uvažování o tom, jak komunita spolupracuje s cílem ukončení domácího násilí. Jedná se o kognitivně-behaviorální přístup, který je spojen s genderovou analýzou. Účelem tohoto programu je přijetí souboru obecných zásad a postupů zaměřených na odezvu násilným útokům pachatelů domácího násilí.⁸⁰

Hlavním cílem programu je snaha snížit počet obětí v městě Duluth, ve kterém se nachází mnoho obětí domácího násilí. Je navržen tím způsobem, aby pachatel přijmul odpovědnost za své činy a aby zejména muži byli konfrontováni se svým násilným chováním vůči ženám. Program se snaží změnit jejich přesvědčení, že domácí násilí vůči ženám je normální, a to prostřednictvím soudem nařízených vzdělávacích skupin pro násilníky.⁸¹

⁷⁹ Group Program. *The change project* [online]. USA [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.thechange-project.org>

⁸⁰ What is Duluth model. *DAIP* [online]. USA [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.theduluthmodel.org/what-is-the-duluth-model/>

⁸¹ What is Duluth model. *DAIP* [online]. USA [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.theduluthmodel.org/what-is-the-duluth-model/>

Muži, kteří se programu účastní od mala vyrůstají v přesvědčení, že násilí páchané na ženách je v pořádku a je přípustné. Tento vzorec myšlení se v programu snaží změnit a je nutné nabídnout pachatelům určité alternativy k danému smýšlení. Program se snaží spolupracovat s jednotlivými orgány zabývajícími se problematikou domácího násilí a orgány činnými v trestním řízení, odstranit mezery a zlepšit celkové reakce komunity na domácí násilí.⁸²

8.2. Program CHANGE

Jedná se o skotský program, který se opět zaměřuje na násilné muže, kteří páchají domácí násilí ve svých domácnostech. CHANGE umožňuje mladým lidem rozvíjet zdravě vyvážené partnerské vztahy prostřednictvím workshopů a vzdělávacích a skupinových terapií, kde se klienti snaží získat určitou empatii a asertivitu vůči druhým. Program konfrontuje násilníky s jejich chováním a snaží se, aby pachatelé za své činy nesli odpovědnost a na základě uvědomění si svých činů vytvářeli pro sebe a pro své budoucí partnerské vztahy lepší budoucnost.⁸³

8.3. Vienna Anti-Violence Programme

VAVP neboli Vídeňský program proti násilí funguje od roku 1999. Organizace, kterým vděčíme za vznik tohoto programu, jsou Intervenční centrum proti násilí v rodině (IST) a Vídeňská mužská poradna (MÄB). Obě organizace jsou neziskovými sdruženími. V případě domácího násilí jsou oběťmi většinou ženy a děti a většina pachatelů jsou muži, kteří jsou rodinnými příslušníky obětí. Cílem programu je snaha změnit chování mužského pachatele, společně s odstraněním veškerých fyzických i psychických forem násilí, které ve svém vzorci chování pachatel má. Muži by se měli díky programu naučit chovat

⁸² What is Duluth model. *DAIP* [online]. USA [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.theduluthmodel.org/what-is-the-duluth-model/>

⁸³ Group Program. *The change project* [online]. USA [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.thechange-project.org>

nenásilně a situace, kde byli násilí zvyklí použít, řešit jinak. Program zároveň poskytuje podporu jak ženám, tak dětem, které se oběťmi domácího násilí staly.⁸⁴

⁸⁴ KRAUS, Heinrich a Rosa LOGAR. *COUNCIL OF EUROPE CAMPAIGN TO COMBAT VIOLENCE AGAINST WOMEN, INCLUDING DOMESTIC VIOLENCE: The Vienna Anti-Violence Programme*[online]. 2007, 15 [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.maenner.at/wp-content/uploads/Das-Wiener-Anti-Gewalt-Programm-English.pdf>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

1. Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření je složeno ze dvou samostatných dotazníků. První dotazník byl vytvořen konkrétně pro příslušníky Policie České republiky, tento dotazník je označen číslem 1. Druhý dotazník byl vytvořen pro širokou veřejnost, tento dotazník je označen číslem 2.

Cílem dotazníkového šetření je zjistit, jak široká veřejnost a samotní příslušníci PČR, jakožto jeden z orgánů pomoci obětem domácího násilí, tuto problematiku vnímají a zda jsou dostatečně proškoleni v rámci dané problematiky. Dále jsem se snažila zjistit, jestli veřejnost ví, na koho se v případě problému týkajícího se domácího násilí obrátit. Jaké návrhy v rámci preventivních opatření navrhují a jedním z cílů bylo také zjistit, se kterými dalšími orgány či institucemi příslušníci PČR v rámci dané problematiky domácího násilí spolupracují. Do konce kapitoly se budu snažit na základě mnou získaných odpovědí navrhnout jednotlivá opatření pro zlepšení problematiky domácího násilí.

2. Stanovení hypotéz

Prostřednictvím dvou dotazníkových šetření jsem stanovila celkem šest hypotéz, které se budu na základě odpovědí respondentů snažit buď falzifikovat či verifikovat.

Jedná se o následující hypotézy:

H1 – Mezi respondenty bude více lidí, kteří jakožto oběti domácího násilí, využili přímou odbornou pomoc v rámci dané problematiky.

H2 – Většina respondentů je toho názoru, že pomoc poskytovaná obětem domácího násilí je v našem státě nedostačující.

H3 – Oběti domácího násilí se nejčastěji obracejí na PČR.

H4 – Nejčastěji je dle respondentů pachatelem domácího násilí muž/ partner.

H5 – Většina respondentů ví, na koho se v případě, že se stanou svědkem domácího násilí obrátit.

H6 – Příslušníci PČR jsou dostatečně proškoleni v rámci problematiky domácího násilí a ví jakou konkrétní pomoc obětem poskytnout.

3. Vyhodnocení dotazníku č. 1

Na dotazník č. 1 odpovídali příslušníci PČR. Celkem se mi podařilo nasbírat 35 odpovědí, kdy většinu respondentů tvořili policisté z obvodního oddělení v obci Kadaň. Zbytek respondentů tvořili policisté, kteří mi dotazník vyplnili na základě kontaktů od policistů z obce Kadaň.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

Jste:	Relativní hodnota
Žena Muž	80,5 %
Žena	19,5 %

Mezi respondenty 1. dotazníku bylo převážně více mužů než žen.

2. Kolik Vám je let?

Věk:	Relativní hodnota
20–30 let	28,3 %
30–40 let	45 %
40–50 let	15,7 %
50 a více	11 %

Mezi respondenty převažoval věk mezi 30 – 40 lety.

3. Otázka: Byl/a jste v rámci svého služebního poměru proškolen/a v rámci oblasti domácího násilí?

Proškolení	Relativní hodnota
Ano	100 % ano
Ne	0 % ne

Všichni respondenti byli proškoleni v rámci problematiky domácího násilí.

4. Otázka: Jestliže jste byl/a proškolen/a, bylo Vaše školení dostačující?

Bylo školení dostačující?	Relativní hodnota
Ano	78,7 %
Ne	22,3 %

Převážně většině respondentů proškolení v rámci domácího násilí přišlo dostačující.

5. Otázka: Víte jakou konkrétní pomoc oběti DN poskytnout?

Víte, jakou pomoc oběti poskytnout?	Relativní hodnota
Ano	100 %
Ne	0 %

Všichni respondenti odpověděli, že vědí, jakou konkrétní pomoc obětem DN poskytnout.

6. Otázka: Měl/a byste zájem o rozšíření svých znalostí v rámci problematiky domácího násilí?

Rozšíření znalostí	Relativní hodnota
Ano	70,8 %
Ne	29,2 %

Většina respondentů by měla zájem o rozšíření svých znalostí v rámci problematiky domácího násilí.

7. Otázka: Stal/a jste se sám obětí domácího násilí?

Stal/a jste se obětí DN?	Relativní hodnota
Ano	5 %
Ne	95 %

Většina respondentů se nestala obětí domácího násilí.

8. Otázka: Jak často se při své službě setkáváte s domácím násilím?

Četnost setkání se s DN	Relativní hodnota
Několikrát do týdne	0 %
Několikrát do měsíce	3,4 %
Několikrát do jednoho roku	87,5 %
Velice zřídka	9,1 %

Většina respondentů se s domácím násilím setkává několikrát do jednoho roku.

9. Otázka: Jaký typ domácího násilí je podle Vás nejčastěji pácháno?

Nejčastější typ domácího násilí	Relativní hodnota
Fyzické	79 %
Fyzické + Psychické	10,4 %
Psychické	5,6 %
Jiné	5 %

Většina respondentů odpovídá, že nejčastěji je pácháno fyzické násilí, zároveň se jedná o typ DN, se kterým se příslušníci PČR při své službě setkávají nejčastěji.

10. Otázka: Kdo je podle Vás nejčastěji pachatelem domácího násilí?

Pachatel domácího násilí	Relativní hodnota
Muž (partner)	100 %
Žena (partnerka)	0 %
Dítě oběti	0 %

100 % respondentů považuje za nejčastějšího pachatele domácího násilí muže (partnera) oběti.

11. Otázka: Víte jaká preventivní opatření konat v rámci problematiky domácího násilí?

Opatření	Relativní hodnota
Ano	99,7 %
Ne	0 %
Ano, ale nejsem si jistý, zda jsou správná	1,3 %

Většina respondentů ví, jaká preventivní opatření konat v rámci dané problematiky.

12. Otázka: Na které orgány se podle Vás oběti domácího násilí obracejí nejčastěji?

Na koho se oběti/svědci DN obracejí	Relativní hodnota
PČR	58,3 %
Intervenční centra	25 %
Krizové telefonické linky	16,7 %
Poskytovatel ZZS	0 %

Nejčastěji se podle respondentů oběti či svědci DN obracejí na PČR a intervenční centra.

13. Otázka: Domníváte se, že je při zákroku spojeném s DN důležité využití diagnostické metody SARA DN?

Metoda SARA DN	Relativní hodnota
Ano	83,3 %
Ne	16,7 %

Pro většinu respondentů je použití diagnostické metody SARA DN důležité.

14. Otázka: Jakým způsobem jste pomohl/a oběti domácího násilí při svém zákroku?

Pomoc oběti na místě	Relativní hodnota
Poskytnutí kontaktů na další odbornou pomoc	70 %
Vykázání násilné osoby	20 %
Základní psychická pomoc, uklidnění situace	9 %
Přivolání poskytovatele ZZS	1 %

Většina respondentů odpovídala na danou otázku podobně. Nejvíce se opakovala odpověď týkající se poskytnutí kontaktů na další odbornou pomoc a vykázení násilné osoby z obydlí.

15. Otázka: Domníváte se, že je pomoc poskytovaná obětem domácího násilí v našem státě dostačující?

Je pomoc v našem státě dostačující?	Relativní hodnota
Ano	75,3 %
Ne	24,7 %

Většina respondentů se domnívá, že je pomoc poskytovaná obětem domácího násilí v našem státě dostačující.

4. Vyhodnocení dotazníku č. 2

Dotazník č. 2 byl určen široké veřejnosti. Dotazník jsem rozeslala svým vrstevníkům, kolegům z práce, rodině, známým a též jsem ho sdílela na několika internetových sítích. Na dotazník odpovědělo celkem 156 respondentů.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

Jste:	Relativní hodnota
Žena	72,7 %
Muž	27,3 %

Většina respondentů se skládala z žen.

2. Jaký je Váš věk?

Věk:	Relativní hodnota
18–25 let	37,5 %
25–35 let	15,9 %
35–45 let	20,5 %
45–55 let	23,9 %
50 a více	2,3 %

Respondenti se nacházeli v různých věkových kategoriích, z nichž převažovala věková kategorie 18–25 let.

3. Otázka: Setkal/a jste se již s pojmem domácí násilí?

Pojem DN	Relativní hodnota
Ano	100 %
Ne	0 %

Všichni respondenti se setkali s pojmem domácí násilí.

4. Otázka: Jsou Vaše znalosti o problematice domácího násilí dostačující?

Jsou Vaše znalosti o DN dostačující?	Relativní hodnota
Ano	38 %
Ne	62 %

Většina respondentů odpověděla, že jejich informace o problematice DN nejsou dostačující.

5. Otázka: Byl/a jste sám/a obětí domácí násilí?

Byl/a jste obětí DN?	Relativní hodnota
Ano	30,5 %
Ne	69,5 %

Většina respondentů se nestala obětí domácího násilí.

6. Otázka: Jestliže ano, využil/a jste sám/a přímou odbornou pomoc například od PČR, intervenčních center, tísňových linek a dalších organizací?

Využití přímé odborné pomoci	Relativní hodnota
Ano	48 %
Ne	52 %

48 % respondentů, kteří se stali obětí domácího násilí využilo odborné pomoci.

7. Otázka: Na které orgány se podle Vás oběti domácího násilí obracejí nejčastěji?

Na koho se oběti/svědci DN obracejí?	Relativní hodnota
PČR	66,3 %
Intervenční centra	19,7 %
Krizové telefonické linky	9 %
Poskytovatel ZZS	5 %

Respondenti se domnívají, že se oběti domácího násilí nejčastěji obrací na PČR.

8. Otázka: Kdo je podle Vás nejčastěji pachatelem domácího násilí?

Pachatel domácího násilí	Relativní hodnota
Muž (partner)	97, 7 %
Žena (partnerka)	2, 3 %
Dítě oběti	0 %

Podle většiny respondentů převažuje názor, že pachatelem domácího násilí je nejčastěji muž.

9. Otázka: Na koho byste se obrátili v případě, že byste se stali svědkem domácího násilí?

Na koho byste se obrátil/a v případě svědectví při DN?	Relativní hodnota
Nevím	52 %
PČR	40 %
Přítel, rodina	2 %
Intervenční centra, tísňové linky	5 %
OSPOD	1 %

V případě, že by se většina respondentů stala svědkem DN, tak neví, na koho se obrátit, poté se často opakovala odpověď, že na PČR, dále pak převažovala odpověď, že na intervenční centra a tísňové linky.

10. Otázka: Je podle Vás problematice domácího násilí a vyhledání pomoci v případě, že se stanu svědkem či obětí DN, věnována dostatečná pozornost?

Je problematice věnována dostatečná pozornost?	Relativní hodnota
Ano	19,3 %
Ne	80,7 %

Převážná většina respondentů se domnívá, že problematice DN a vyhledání pomoci v případě, že se stanu svědkem či obětí DN není věnována dostatečná pozornost.

11. Otázka: Jaké kroky byste podnikl/a v případě, že by se Vám někdo svěřil s informací, že se stal obětí domácího násilí?

Podniknuté kroky	Relativní hodnota
Nevím, jak bych se situací naložil/a.	70 %
Poskytl/a bych kontakt na tísňovou linku, zavolal/a na PČR.	20,2 %
Promluvil/a bych si s ohroženou osobou.	8,8 %
Domnívám se, že sám/a bez povolení oběti (jedná-li se o dospělou osobu) nemohu jednat, abych ji nezpůsobila větší problém. Snad jen kontaktovat sdružení k tomu určené pro radu.	1 %

Většina respondentů odpověděla, že by se v takovém případě obrátila ihned na PČR, pouze dvě osoby reagovaly myšlenkou, že samotná ohrožená osoba k dalšímu postupu musí dát souhlas.

12. Otázka: Jaké instituce, spolky či organizace zabývající se pomocí obětem domácího násilí znáte?

Jaké pomocné organizace znáte?	Relativní hodnota
Neznám žádnou	50 %
Bílý kruh bezpečí	28,3 %
Linka bezpečí	12 %
ROSA, ACORUS, Člověk v tísni a další	9,7 %

Polovina respondentů nezná žádný kontakt na organizaci či instituci zabývající se pomocí obětem domácího násilí.

13. Otázka: Setkal/a jste se s pojmem „Signal for help“?

Znáte pojem „Signal for help“?	Relativní hodnota
Ano	38,6 %
Ne	61,4 %

Více jak polovina respondentů se s pojmem „Signal for help“ nesešla.

5. Vyhodnocení stanovených hypotéz

H1 – „Mezi respondenty bude více lidí, kteří jakožto oběti domácího násilí, využily přímou odbornou pomoc v rámci dané problematiky.“

Na zmíněnou otázku č. 6, v dotazníku č. 2, 48 % respondentů vypovědělo, že odbornou pomoc využilo. Zbýlých 52 % respondentů se na žádnou pomoc neobrátilo. Z toho důvodu tuto hypotézu vyvracím.

H2 – „Většina respondentů je toho názoru, že pomoc poskytovaná obětem domácího násilí je v našem státě nedostačující.“ Převážná většina respondentů z obou dotazníků se domnívá, že pomoc poskytovaná obětem domácího násilí je v našem státě dostačující. Tímto vyhodnocením hypotézu 2 vyvracím.

H3 – „Oběti domácího násilí se nejčastěji obracejí na PČR.“ Jak příslušníci PČR, kteří dotazník vyplňovali, tak i veřejnost se domnívá, že se oběti domácího násilí opravdu nejčastěji se svým problémem obracejí na příslušníky PČR a v otázce č. 12 (1. dotazník) a č. 7 (2. dotazník) tato odpověď převažovala. Proto hypotézu 3 potvrzují.

H4 – „Nejčastěji je dle respondentů pachatelem domácího násilí muž/ partner.“ Drtivá většina respondentů z obou dotazníků na danou otázku odpověděla, že nejčastěji je dle jejich názoru pachatelem domácího násilí muž/ partner oběti. Z toho důvodu hypotézu 4 také potvrzují.

H5 – „Většina respondentů ví, na koho se v případě, že se stanou svědkem domácího násilí obrátit.“

Z odpovědí na otázky č. 9 (2. dotazník) a č. 11 (2. dotazník) vyplývá, že většina respondentů neví, na koho se v takovém případě obrátit. Tudíž danou hypotézu 5 vyvracím.

H6 – „Příslušníci PČR jsou dostatečně proškoleni v rámci problematiky domácího násilí a ví jakou konkrétní pomoc obětem poskytnout.“ Na otázku č. 4 (1. dotazník) 78,7 % respondentů odpovědělo, že byli v rámci problematiky domácího násilí

dostatečně proškoleni a na otázku č. 5 (1. dotazník) respondenti odpověděli, že vědí, jakou konkrétní pomoc obětem domácího násilí poskytnout. Tedy závěrem hypotézy 6 je její potvrzení.

6. Návrh opatření

V dotazníku jsem položila také otázky zaměřené na preventivní kroky v rámci domácího násilí a zda se respondenti setkali například s tzv. signálem pomoci. Většina respondentů v souvislosti s návrhy preventivních opatření, které se týkaly zmírnění či zlepšení situace domácího násilí, navrhovala o problematice rozšířit povědomí. Můj názor je naprosto stejný. Je důležité problematice věnovat větší pozornost a informace o domácím násilím rozšířit. Informace by se měly rozšířit především mezi mladistvé či žáky základních škol. Takové povědomí by se mohlo propagovat prostřednictvím besed nebo interaktivních seminářů.

Je důležité snažit se, aby děti získaly povědomí o tomto problému již v útlém věku a o problému se zmiňovali i samotní rodiče. Právě v případě, že by byly děti již od mladého věku vedené k tomu, že domácí násilí není v pořádku a jedná se o velmi špatný jev, v budoucnu by se pak podobnému násilnému chování vyvarovaly. Další návrh se týká medializace či propagování problematiky domácího násilí na sociálních sítích. Medializované by měly být i samotné kontakty na odbornou pomoc. Většina respondentů nemá tušení kam nebo na koho přesně se v takovém případě obrátit a je dobré podobné informace vědět. Mohou někomu zachránit život.

Zmínila bych se také o signálu pomoci, který je zde teprve od roku 2020 a lidé, především v našem státě, o pojmu nemají žádné povědomí. Policisté jsou s pojmem srozuměni, avšak za mě by bylo dobré toto povědomí přenést především mezi obyčejné lidi. Někdy se člověk může dostat do situace, kdy daný signál bude použit nebo on sám ho bude potřebovat použít, především v dnešní online době. Lidé by tedy měli vědět, jak znak vypadá, jak ho použít a co dělat v případě, že se s ním setkají. Signal for help by bylo vhodné medializovat a poskytnout o něm více informací, a to všem věkovým kategoriím.

Kazuistiky domácího násilí

U jednotlivých kazuistik vycházím z vlastních rozhovorů, které se mi podařilo během několika měsíců získat. Kazuistiky se týkají jednotlivých obětí domácího násilí, které mají různý věk, různou životní situaci, avšak je pojí jedna stejná nepříjemná životní zkušenost – všichni se stali oběťmi domácího násilí. Každé oběti jsem během rozhovoru položila sedm otázek, ze kterých budu při konečném dílčím závěru této kapitoly vycházet.

Kazuistika 1.

Michaela

Osobní údaje o oběti

Věk: 49 let

Povolání: prodavačka

Dosažené vzdělání: střední odborné učiliště s maturitou

Rodinný stav: 2 děti, svobodná

Délka násilného vztahu: 5 let

Případ

Paní Michaela je matkou dvou dětí. Michaela má syna, kterému je 19 let a dceru ve věku deseti let. Žije v malé vesničce v horách, ve velkém baráku, který jí zůstal po rozchodu s bývalým přítelem. Pracuje jako prodavačka v malém obchůdku s potravinami na vesnici. Pochází z úplné a šťastné rodiny.

Bohužel ji potkalo nejedno životní neštěstí. Ve věku dvaceti let se vdala za muže jménem Pavel, o rok později se do šťastné rodiny narodil syn Matyáš. Bohužel když Matyášovi byl pouhý rok, manžel paní Michaely se stal obětí vážné dopravní nehody, která ho stála život. Paní Michaela vypovídá, že v momentu, kdy se o zprávě dozvěděla, tak se jí zhroutil celý svět a nebyla schopná ničeho. Po pár dnech si uvědomila, že má malé dítě, o které je nutno se postarat, a tak sebrala veškeré svoje síly a situaci se snažila, jakkoliv překonat. O tři roky později poznala svého bývalého partnera Mirka, který však Michaela způsobil další životní ránu. První rok se zdálo, že je vše v pořádku a Mirek se zdál jako skvělý nevlastní otec pro jejího tehdy pětiletého syna a zároveň vhodný partner pro ni. První rok byl opravdu idylický, pár se nehádal, zakoupil si rodinný dům v horách a oba si plánovali dalekou a společnou budoucnost. Michaela uvádí, že přibližně po jednom roce, kdy Mirek přišel o práci, silně propadnul alkoholu. Paní Michaela mu pití do jisté míry tolerovala, protože věděla, že to dané období neměl jednoduché. Avšak situace se zdála být závažnější, kdy Mirek nebyl schopen

prožít jediný den bez alkoholu, už ho vůbec nepoznávala. V této době však přišel další zvrát, kdy paní Michaelu poprvé uštkl a útoky takto stupňovaly dalších pět let.

Kdy jste poprvé pocítila náznaky domácího násilí ze strany partnera?

„Prvními náznaky už byly slovní urážky, které mi říkával, když byl v hodně podnapilém stavu. Snažila jsem se mu častokrát vytknout ať už si další skleničku alkoholu nedává, avšak to ho akorát naštválo a začal být velice vulgární a agresivní, avšak nikdy mi nezpůsobil žádnou fyzickou újmu, nikdy mě neuhodil. Šlo spíše o slovní nadávky a ponižování mé osoby. Měla jsem pocit, že situaci mám pod kontrolou a nejedná se o nic vážného. Bohužel o něco později mě poprvé uštkl. Bylo asi deset hodin večer, po tom, co jsem malého dala spát. Byli jsme sami v obývacím pokoji a on po mně vyžadoval intimní kontakt. Já však byla unavená a několikrát ho odmítla načež on mě poprvé uštkl do obličeje. V tu chvíli jsem si však neuvědomila, že je něco špatně. Bohužel možná kvůli mé „nereakci“ na tuto událost pak násilí pokračovalo a přetrvávalo.“

Využila jste někdy intervenčních center, či telefonních nebo internetových linek pro pomoc obětem domácího násilí?

„Ne, bohužel jsem nikdy nesebrala odvahu se v danou chvíli někomu „cizímu“ svěřit. Dnes onoho rozhodnutí lituji, protože kdybych zvedla telefon či o odbornou pomoc požádala, vztah a mé trápení by nemuselo trvat další roky.“

Vyhledala jste někdy v rámci své situace jakožto oběť domácího násilí pomoc od PČR?

„Ano, ale bylo to pouze jednou a moje poslední fyzické napadnutí ze strany Mirka ohlásila na policii má sestra. Jsem jí za to s odstupem času vděčná, protože já bych to nedokázala.“

Máte pocit, že by v našem státě měly být prováděny větší preventivní kroky k tomu, aby se omezilo páchání domácího násilí?

„Upřímně nedokážu odpovědět. Jsem ráda za to, jak naše republika zvládá řešit problematiku domácího násilí. Ve srovnání s jinými státy, kde se obětem nedostane vůbec žádné pomoci. Preventivní kroky bychom měli provádět my všichni a to tím, že budeme o problematice domácího násilí více mluvit.“

Kdy jste se rozhodla se se svým problémem svěřit a situaci řešit?

„Prvním velkým impulsem byl můj syn Matyáš. S přibývajícím věkem byl pozornější a začal si všímat, že něco není v pořádku. Já jsem bohužel nebyla schopná mu cokoli říct. Celou dobu jsem měla strach o něj než o sebe. Mirek naštěstí Matyáše opravdu miloval a nikdy na něj ruku nestáhnul. Zároveň se mu bravurně dařilo jeho útoky na mě před Matyášem skrývat. Po pár letech se však jednoho rána neovládl a před Matyášem mě v autě uhodil do tváře. Matyáš začal hystericky plakat a křičet na Mirka. Okamžitě jsme auto zastavili a já si v ten moment uvědomila, že se přece před svým synem nemůžu přetvařovat a nemůžu chování jeho otce omlouvat, protože není správné. Věděla jsem, že když se rozhodnu Mirka před Matyášem chránit, může se stát, že to v pozdějších letech bude Matyáš považovat za „normální“ a bude mít sklon k tomu provádět své budoucí partnerce to samé. Mirek se Matyášovi jen omlouval a říkal mu, že už to nikdy neudělá, avšak já jsem okamžitě věděla, že od něj musím odejít a ochránit svého syna. Po tom, co jsme Matyáše vysadili ve škole, Mirek mi začal vyhrožovat smrtí, pokud od něj odejdu. Já jsem byla vystrašená a věřila tomu, že by byl schopný mě zabít. Opět jsem jen přikyvovala a ujistila ho, že to všechno zvládneme a že nikam odcházet nebudu, avšak už v tu chvíli jsem v hlavě přemýšlela nad tím, jak co nejdříve odejít. Po tom, co jsem dorazila do práce jsem okamžitě volala své sestře, jestli by mě z práce nevyzvedla dříve. Vše jsem jí v ten den řekla. Obě jsme plakaly a já cítila neskutečnou úlevu, že v tom nejsem sama. Strašně jsem se celé ty roky styděla o tom někomu říct, dokonce i mé sestře a radši svůj problém skrývala dál a nenechala si pomoci. V tu chvíli mi však došlo,

že domácí násilí není ostuda a že je naopak neskutečně odvážné svěřit se s takovou situací. Sestra neváhala a okamžitě se snažila najít řešení celé situace. Během toho, co byl Mirek na pracovním pohovoru jsme se sestrou zabalily většinu mých a Matyášovo věcí, jely pro Matyáše do školy a okamžitě k sestře domů. To byl dokonce můj poslední den, kdy jsem se do našeho tehdejšího společného bytu vrátila. Mirka má sestra okamžitě nahlásila na policii a Mirkovi byl po několika týdnech a prošetřováních udělen zákaz styku, jak se mnou, tak i s malým Matyášem, který se sám rozhodnul, že s tátou v kontaktu být nechce.“

Jaká byla reakce vašeho okolí po svěření se se svou situací?

„Přiznám se, že dodnes jsem se o problému nesvěřila naprosto všem, o tom, co se dělo za dveřmi našeho bytu jsem se svěřila pouze mým nejbližším členům rodiny a svým dvěma nejlepšími přítelkyním. Reakce mého okolí však byla velice podporující. Všechny to samozřejmě mrzelo a vyčítali si, že na problém nepřišli sami a nepomohli mi dříve, ale já byla tak dobrá ve skrývání násilí, které bylo pácháno ze strany Mirka, že jsem nikdy nikomu nic nevyčítala. Byla jsem šťastná, že se ke mně nikdo neotočil zády nebo se nesnažil Mirka ospravedlňovat. Nejvíce jsem se bála, že se po opuštění Mirka stanu špatnou matkou, protože Matyáše připravím o jeho otce, ale s odstupem času ničeho nelituji a jsem ráda, že Matyáš nemusí být nadále součástí takto násilné a nebezpečné domácnosti.“

Jak jste se situací vyrovnala a jaký je váš nynější život?

„Je to už skoro deset let od celé události a stále mě popadají myšlenky na dané období. Už to samozřejmě není v takové míře jako předtím, ale s takovou věcí se asi žádná žena či žádná oběť domácího násilí stoprocentně nevyrovná. Nejtěžší chvíle, které přišly hned po odchodu od Mirka mi pomohla překonat sestra a matka, společně s mým synem, který mi dodával sílu už jen tím, že byl. Nikdy jsem se neuchýlila k vyhledání nějaké odborné pomoci, možná to bylo i z finančních důvodů, kdy jsem si nemohla dovolit například terapeuta. Dnes už však vím, že finance byla spíše moje výmluva k tomu si nenechat odborně pomoci, měla jsem pocit, že pokud pomoc vyhledám, tak budu slaboch, který se s tím nedokáže vypořádat sám. Když se po několika letech slyším, je nesmyslné mít

takové mínění. Všem ženám, které si prošly stejnou situací bych vyhledání pomoci doporučila. Veškerá intervenční centra, psychologické služby a terapeuti tu nejsou jen tak, ale mají nám opravdu poskytnout určitou úlevu a ulehčit nám tíhu našeho břemene, které si musíme jakožto oběti domácích útoků nést.

„Co se týče mého dnešního života, jsem šťastná. Šťastná tak, jak sama dokážu být. Můj syn je momentálně v prvním ročníku na vysoké škole a nedokážu být pyšnější matkou. Od odchodu od mého bývalého partnera jsem si už nikoho nehledala a nedokážu být více vděčná za to, kolik opory a lásky se mi každý den dostává od mé rodiny, přátel a syna. Momentálně mám našlápnuto k otevření si své vlastní malé pekárničky u nás na vesnici a moc doufám, že náš život s Matyášem bude jen krásnější a plný smíchu a štěstí.“

Kazuistika 2.

Jan

Osobní údaje o oběti

Věk: 20 let

Povolání: student vysoké školy

Dosažené vzdělání: střední s maturitou

Rodinný stav: svobodný

Délka násilného vztahu: 2 roky

Případ

Jan pochází z malého města, které se nachází v Ústeckém kraji. Své město popisuje jako malou obec, kde se všichni znají a vše o sobě vědí. Před rokem se díky přijetí na jeho vysněnou vysokou školu přestěhoval do Prahy. Jan je studentem vysoké školy ekonomické v Praze. Momentálně žije sám v pronajatém bytě, který se nachází blízko u jeho školy. Přivydělává si jakožto brigádník v menší italské restauraci, kam dochází pětkrát týdně a díky tomu je schopen platit svůj pronájem v bytě a zajistit si základní potřeby studenta vysoké školy. Jan je jedináček a do doby, než se odstěhoval do vlastního bytu žil s matkou.

Jan před třemi měsíci opustil násilný vztah se svým bývalým partnerem, který trval necelé dva roky, přičemž se partneri několikrát na krátké časové úseky rozcházel. Jan si nepřeje uvádět partnerovo jméno, a proto ho budeme nazývat osoba X. Jan se se svým přítelem poznal na internetové seznamce a několik měsíců si pouze dopisovali. Jan vypráví, že ze setkání s osobou X neměl dobrý pocit a netušil proč, po několika týdnech se nechal přemluvit a na schůzku vyrazil. Vše se zdálo v pořádku a Jan byl okouzlen jaký důvtip jeho bývalý partner měl, situaci popisuje jako lásku na první pohled. Jelikož osoba X byla o tři roky starší, měla vlastní byt, kam se Jan téměř nastěhoval. Domácí násilí nastalo již v prvních měsících, kdy byl partner velice žárlivý, a to častokrát bezdůvodně. Zakazoval Janovi scházet se svými přáteli, jezdit domů za matkou a každý den chtěl mít

přehled o tom, co Jan dělá. Janovi se to nezdálo zdravé a sám moc dobře věděl, že by ze vztahu měl co nejdříve odejít, ale přicházely hezké momenty, které Jana vždy přesvědčily o tom, aby zůstal a snažil se osobu X napravit. Osoba X se zdála být velice impulzivní a agresivní již při jejich společném a prvotním poznávání, ale Jan tomu nepřikládal váhu. Bohužel to byla chyba, protože jakoukoli hádku osoba X uměla řešit pouze nadávkami a násilím. Jednalo se o údery pěstmi, a to do všech částí těla. Jan popisuje, že ho osoba X několikrát nechala ležet na zemi v bolestech, po kopancích, které zasáhly Janovo břicho či záda. Osoba X se za své činy nikdy neomluvila.

Kdy jste poprvé pocítil náznaky domácího násilí ze strany partnera?

„Když se na situaci podívám zpětně, tak první náznaky toho, že je násilný byly již na začátku našeho vztahu, kdy mě například „z legrace“ postrkoval a snažil se mě různými způsoby zesměšňovat. Bohužel člověk si neuvědomuje, že by se zrovna on mohl stát obětí domácího násilí, bylo to pro mě nereálné, a proto jsem spoustu špatných věcí přehlížel a nebral je vážně. Nepamatuji si přesný den nebo moment, kdy mě poprvé uštkl. Několikrát to totiž udělal pouze z legrace a já to bral jako škádlení. Později však údery pěstmi či pohlavky přestávaly být směšné a já si začínal uvědomovat vážnost situace.“

Využil jste někdy intervenčních center, či telefonních nebo internetových linek pro pomoc obětem domácího násilí?

„Ano, několikrát jsem využil pomoc od krizové telefonické linky, která se specializovala právě na oběti domácího násilí. Jednalo se o linku Acorus. Byla to první telefonická linka, která se mi na internetu po vyhledání: „*jak najít pomoc v této situaci*“ nabídla. Na linku jsem volal asi po půl roce vztahu s osobou X, kdy jsme se dostali do obrovské hádky, která skončila pěstmi ze strany osoby X. Osoba X mě nechala ležet na zemi v bolestech a zamkla mě v bytě, od kterého mi vzala i klíče. V tu chvíli jsem se rozmýšlel, jestli si přivolám sanitku, ale nechtěl jsem nikomu nic vysvětlovat. Z toho důvodu jsem se rozhodl pro variantu vyhledání pomoci na internetu. Na uvedené číslo jsem se dovolal okamžitě a paní na druhé straně byla velice pohotová a milá. Poskytla mi několik rad, jak situaci

převzít do vlastních rukou a jak zachovat klid. Zároveň mi nabídla další odbornou pomoc, kam se můžu obrátit v případě potřeby. Po události jsem na stejnou telefonickou linku volal ještě třikrát. V tu dobu jsem byl odříznut od přátel a matku jsem svým problémem nechtěl zatěžovat, a proto pro mě jedinou možností byla pomoc od někoho jiného a zkušeného.“

Vyhledal jste někdy v rámci své situace jakožto oběť domácího násilí pomoc od PČR?

„Při telefonátu na krizovou telefonickou linku mi bylo několikrát doporučeno, ať si na místo přivolám příslušníky PČR, ale tušil jsem kolik času, energie a vysvětlování by celá situace po jejich příjezdu zabrala, a tak jsem se spokojil pouze s vlastní pomocí a pomocí od krizových telefonických linek.“

Máte pocit, že by v našem státě měly být prováděny větší preventivní kroky k tomu, aby se omezilo páchání domácího násilí?

„Nejspíše ne, povědomí o domácím násilím má dnes spoustu lidí, a dokonce máme i nespočet kontaktů na odbornou pomoc v případě, že se někdo dostane do stejné situace jako já. Co se týče preventivních kroků, asi je můžeme konat každý a domácí násilí určitým způsobem nepřipustit do našeho života. Avšak nevěřím, že by jakékoli preventivní kroky, konané ze strany státu, domácí násilí vymýtily úplně. Jestliže je někdo agresorem a domácí násilí v minulosti páchal či páchá, nic ho už nezmění.“

Kdy jste se rozhodl se se svým problémem svěřit a situaci řešit?

„Jak jsem již zmínil, poprvé jsem se svěřil paní, která pracovala na krizové telefonické lince, kam jsem se rozhodl po prvním vážném napadnutí od bývalého partnera zavolat. Přátelům a matce jsem se svěřil až několik týdnů po ukončení vztahu s osobou X. Momentálně už půl roku docházím na terapeutická sezení a snažím se znovu získat svou sílu a důvěru ve druhé. Bývalý násilný vztah mi způsobil obrovskou nedůvěru vůči dalším mužům a jelikož jsem teprve na začátku svého života, rád bych tuto důvěru k druhým znovu našel a jednou třeba potkal opravdovou lásku.“

Jaká byla reakce vašeho okolí po svěření se se svou situací?

„Pár lidí jsem kvůli svěření se s mým násilným vztahem ztratil, protože mi odmítali věřit a byl jsem nazván lhářem. Velice mě to mrzelo, protože pro mě bylo těžké se každému člověku zvlášť otevřít a povědět mu svůj příběh. Argument, který byl proti mně používán se týkal toho, že kdyby to byla pravda, tak už by to během dvou let dávno zjistili a dávno bych se přátelům s problémem svěřil. Někteří mí bývalí přátelé měli pocit, že jsem si celou situaci vymyslel abych osobu X poškodil, protože se se mnou rozešla. Je mi líto všech lidí, kteří si museli projít tím samým obviňováním a nedůvěřivostí ze strany svých přátel. Já měl to štěstí, že ne všichni přátelé se k situaci postavili stejně a v mém přiznání mě naopak někteří velice podrželi a podpořili. S těmito lidmi se můj vztah mnohem více posílil a já mám jistotu v to, že se na ně mohu kdykoliv spolehnout. Mamince jsem to řekl jako poslední, moc plakala a měla pocit, že je to její vina, že mě nedokázala před takovým partnerem uchránit. Na základě mého svěření se s násilným vztahem mi maminka řekla o svém dávném, náctiletém vztahu s mužem, kvůli kterému se stala také jednou z obětí domácího násilí. Nikdy mě nic podobného nenapadlo, avšak matka mi díky jejímu příběhu dodala obrovskou sílu a pocit, že v tom nikdo nejsme sám. Od té doby jsme si větší oporou než kdy dřív.“

Jak jste se situací vyrovnal a jaký je váš nynější život?

„Osobu X jsem opustil před necelým rokem. Nebyl to rozhodně rozchod, jaký jsem si představoval. Jednoho dne jsem si sbalil veškeré svoje věci z jeho bytu, nechal mu na kuchyňské lince vzkaz na rozloučenou společně s klíči a od té doby jsme se neviděli. Nevím, zda se mě pokoušel kontaktovat. Na všech sociálních platformách, společně s jeho telefonním číslem jsem si ho zablokoval, pouze pro své vlastní dobro, nechtěl jsem už mít s osobou X žádný kontakt. Nemáme žádné společné přátele, tudíž nemám informace ani od nich. Bydlím v naprosto jiném městě než osoba X a díky tomu není možnost se někde potkat. Jsem za to rád. Se situací zatím smířený nejsem, ale snažím se. Situace mi přinesla jak věci špatné, tak dobré. Mezi dobré věci patří například protřídění mých přátel a prohloubení vztahu s maminkou. Bohužel jsem od té doby nebyl schopen navázat kontakt s nikým novým. Je to určitě způsobeno strachem, že se mi přihodí

něco podobného. Avšak díky mým terapiím se dostávám pomalu, ale jistě ke svému cíli a snažím se znovu naleznout svou důvěru v ostatní.“

Kazuistika 3.

Markéta

Osobní údaje o oběti

Věk: 28 let

Povolání: podnikatelka

Dosažené vzdělání: základní

Rodinný stav: vdaná, jedno dítě

Délka násilného vztahu: 4 roky

Případ

Markéta pochází z Prahy, kde se narodila a do svých 21 let žila. Ve 22 letech se přestěhovala do Karlových Varů, kde poznala svého nynějšího manžela a má s ním krásného jeden a půl ročního syna.

Vystudovala pouze základní školu. Střední školu pedagogickou nedokončila z důvodu špatné životní situace. Markéta se i přes nedokončení střední školy snažila splnit svůj cíl, kterým bylo podnikání. Tento cíl se jí po několika letech podařilo splnit a našla obrovskou zálibu ve výrobě vlastní veganské kosmetiky. Už pátým rokem svoje podnikání stále zlepšuje a vlastní produkty dodává i do zahraničí.

Bohužel co se týče partnerských vztahů, takové štěstí jako má dnes v minulosti neměla. V dětství byla Markéta několik let zneužívána přítelem své matky a matka veškeré její prosby o pomoc přehlížela, chtěla se za každou cenu svému partnerovi zavděčit. Markéta byla jedináček, takže neměla oporu žádného sourozence a její jedinou nadějí byla její matka, která se situaci nesnažila zastavit, ačkoli o ní věděla. V patnácti letech Markéta odešla z domu, protože už se situace nedala dále snášet. Jelikož v té době měla o šest let staršího přítele, odstěhovala se do jeho bytu a s matkou a nevlastním otcem přerušila veškerý kontakt. Se zmíněným přítelem byla čtyři roky a bohužel její situaci pouze přitížil. Jelikož

byl přítel starší a Markéta neměla kam jít, zůstávala s ním i přes opakující se fyzické útoky a násilí. Od přítele odešla až ve chvíli, kdy byla schopná postavit se na vlastní nohy a finančně se zabezpečit.

Kdy jste poprvé pocítila náznaky domácího násilí ze strany partnera?

„To bylo právě zvláštní, dlouhou dobu jsem si myslela, že facky a pohlavky jsou běžnou součástí každého vztahu, znala jsem to totiž ze svého dětství, kdy se takhle k matce choval její partner. Proto mě nepřekvapovalo, když mě můj partner poprvé uhodil. Myslela jsem si, že si to zasloužím a že to tak má být. Za domácí násilí jsem to vůbec nepovažovala. Avšak když si na to zpětně vzpomenu, tak vidím, jak nesmyslné moje vnímání takové situace bylo.“

Využila jste někdy intervenčních center, či telefonních nebo internetových linek pro pomoc obětem domácího násilí?

„Ne, za svou situaci jsem se styděla a i přesto, že by mě nikdo na takovém místě nesoudil, já nikdy nesebrala odvalu. Avšak kdybych mohla vrátit čas, na odbornou pomoc se určitě obrátím.“

Vyhledala jste někdy v rámci své situace jakožto oběť domácího násilí pomoc od PČR?

„Ne ve spojitosti s mým násilným vztahem jsem situaci nikdy skrz PČR neřešila.“

Máte pocit, že by v našem státě měly být prováděny větší preventivní kroky k tomu, aby se omezilo páchání domácího násilí?

„Z mého pohledu by bylo dobré konat například besedy či různé přednášky o této problematice, a to klidně na prvních stupních základní školy. Je dobré, aby již děti v útlém věku měly povědomí o tom, co je to domácí násilí, jaké jsou jeho znaky a na koho se obrátit v případě, že se stanou obětí. Myslím, že by to byla jediná účinná prevence. Na dospělé lidi už nic moc nezafunguje. S dětmi se dá ještě pracovat a nasměrovat je na lepší cestu.“

Kdy jste se rozhodla se se svým problémem svěřit a situaci řešit?

„S problémem jsem se rozhodla svěřit teprve před dvěma lety, kdy jsem konečně získala odvahu o mé minulosti někomu říct. V dětství jsem příliš kamarádů neměla, nebo ne takových, kterým bych se svěřila s takovým příběhem a v rodině taky nikdy nebyl někdo, kdo by byl schopen mě vyslechnout. Proto jsem problém celou dobu řešila pouze v sobě. Během budování si mého podnikání mi vstoupilo do života spousta úžasných lidí, včetně mého manžela a dítěte a konečně jsem byla připravená se se situací svěřit. Věděla jsem, že je tu spousta lidí, o které se budu moct opřít. Co se týče mého odchodu od partnera, snažila jsem se najít východiska, jak od něj odejít, ale jelikož jsem díky němu měla kde bydlet a co jíst, se situací jsem čekala opravdu dlouho. Teprve až po čtyřech letech, kdy mi bylo čerstvých devatenáct, mě přijmuli na místo uklízečky v pomocné škole a ačkoli jsem měla opravdu nízký plat, při první výplatě jsem si vzala své věci a našla si malou garsoniéro na jedné ubytovně. Partner se mě samozřejmě několikrát snažil kontaktovat, a dokonce na mě i mnohokrát před ubytovnou čekal. Já jsem však nikdy na jeho prosby o vrácení se nereagovala a po pár týdnech mě nechal být.“

Jaká byla reakce vašeho okolí po svěřením se se svou situací?

„Jelikož jsem se veškerému svému okolí svěřila až po několika letech, co se známe, pro všechny to byl samozřejmě šok. Manželovi jsem to řekla jako prvnímu, řekla jsem mu to ve chvíli, kdy jsem čekala našeho syna a měla jsem pocit, že ho nemůžu přivést do rodiny, kde si neříkáme všechno. Byl samozřejmě překvapený a do té chvíle nic netušil, věděl o mém zneužívání v dětství, ale styděla jsem se už jen za tuto prožitou událost. A tak jsem nevěděla, jak mu říct o mém bývalém násilném vztahu. Manželova reakce byla podporující, okamžitě se snažil pomoci, zajímal se, ptal se. Dělal vše, co bylo v jeho silách. Mí přátelé byli mým příběhem očividně šokovaní, ale nikdo se ke mně neotočil zády, všichni projevili neuvěřitelnou podporu. A za to jsem jim vděčná.“

Jak jste se situací vyrovnala a jaký je váš nynější život?

„Momentálně mi je 28, je to už devět let, co jsem odešla od svého tehdejšího násilnického partnera. Ne nadarmo se říká, že pouze čas hojí všechny rány. Nejsem se vším naprosto smířená. Stále ve mně přetrvává pocit, že si třeba nezasloužím mít spokojený vztah a dítě a mít se dobře. Již od útlého věku bojuji s velmi nízkým sebevědomím a asi nikdy nebudu schopna zbavit se určitého studu z celé situace. Ale snažím se, aby mi minulost nepřekážela v mém momentálním štěstí, které jsem díky manželovi a synovi našla. Oba jsou mi obrovskou podporou a já se snažím být tou nejlepší manželkou a matkou, jakou dokážu.“

Kazuistika 4.

Adéla

Osobní údaje o oběti

Věk: 66 let

Povolání: žádné, momentálně je paní Adéla v důchodu

Dosažené vzdělání: vysokoškolské

Rodinný stav: svobodná, 4 děti

Délka násilného vztahu: 13 let

Případ

Paní Adéla je vystudovaná inženýrka. Polovinu svého života strávila jako architektka interiérů kancelářských budov. Během své kariéry vychovala čtyři děti a zajistila jim krásný život. Paní Adéla pochází z úplné a milující rodiny, je nejstarší ze třech sourozenců a dětství měla opravdu pohádkové. Její tatínek s maminkou vlastnili svoji malou hospůdku, kam chodila již od svých osmi let vypomáhat. Její rodiče byli ke svým dětem vždy moc laskaví a vychovávali je k dobrému a slušnému životu. Pochází z Karlových Varů, kam se i po několika letech bydlení v Praze vrátila. Bohužel i přes její šťastné dětství se paní Adéla dostala do násilného vztahu, který už tak šťastný nebyl. V tomto vztahu setrvala celých třináct let, a to především kvůli svým čtyřem dětem, které s bývalým manželem má. Momentálně je to už 25 let od vztahu s násilníkem. Od té doby je paní Adéla svobodná.

Se situací je velice vyrovnaná. Posledních 10 let podniká besedy a semináře pro ženy, které se staly oběťmi domácího násilí nebo se chtějí o problematice domácího násilí dozvědět více. Na svých besedách vychází z vlastní zkušenosti a snaží se normalizovat fakt, že i úspěšné ženy, pocházející z dobré rodiny se mohou dostat do vztahu s násilným mužem a není to ostuda.

Kdy jste poprvé pocítila náznaky domácího násilí ze strany partnera?

„První znaky domácího násilí se vyskytly až po dvou letech společnéhožití. Konkrétně se to stalo asi tři dny po naší svatbě. Vybalovala jsem v domě poslední krabice s doplňky, které jsem vyráběla jakožto dekoraci na náš svatební stůl. Začali jsme se strašně hádat kvůli tomu, kam krabici uložíme. Manželovi připadalo zbytečné schovávat si krabici plnou papírových výstřižků, avšak pro mě to byla vzpomínka na krásný den. Překřikovali jsme se a on pak krabici vzal a hodil ji do mého obličeje. Na to mi začala téct krev z nosu a on odvětil „*To máš za to*“. Bylo to poprvé, co se něco takového stalo, nikdy jsem z jeho strany nezažila žádnou agresi a byla jsem opravdu překvapená a v šoku z toho, co se stalo. Celou situaci jsem neskutečně obřečela a nevěděla, jak s ní naložit. Po několika hodinách jsme se usmířili a život šel dál. Asi po dvou měsících přišel další zlomový bod. Jednalo se o moment, kdy mi v hlavě probliklo, zda něco není špatně. Seděli jsme v autě a opět jsme se začali hádat, přesně už si nevzpomínám proč, ale hádka skončila tím, že manžel prudce zabrzdil, odpoutal se a vrazil mi facku do tváře. V tu chvíli jsem se zmohla na pouhé slzy a nic víc. Bylo mi to líto a okamžitě po tom, co jsem se rozplakala se mi začal omlouvat a utěšovat mě. Facku jsem při hádkách dostala ještě několikrát a vždy to končilo stejně. Mým pláčem a jeho omluvami, že to tak nemyslel. Asi po roce od těchto událostí jsem zjistila, že jsem těhotná s našimi dvojčaty. Manžel byl štěstím bez sebe a přes celé moje těhotenství byl opravdu hodný, avšak po dvou letech, co dvojčata trochu povyroستla útoky opět začaly.“

Využila jste někdy intervenčních center, či telefonních nebo internetových linek pro pomoc obětem domácího násilí?

„V době, kdy se mi útoky děly nebylo domácí násilí tématem, které by chtěl někdo řešit a více se o něj zajímat. Sama jsem neměla dostatečný přehled o této problematice. Tím pádem příliš nabídek nějaké odborné pomoci obětem domácího násilí nebylo anebo alespoň já o žádné tou dobou nevěděla.“

Vyhledala jste někdy v rámci své situace jakožto oběť domácího násilí pomoc od PČR?

„Ano, několikrát jsem v záchvatu paniky z chování mého manžela zavolala na linku 158. Bohužel vždy, než policisté přijeli mě manžel tak zmanipuloval, že jsem policistům nedokázala říct důvod mého telefonátu a vždy jsem popřela vše ve spojitosti s tím, že by mi manžel ubližoval. Policisté tušili, že se něco děje, bohužel nemohli nic dělat, když jsem o pomoc vlastně nepožádala a veškerou pravdu jsem policistům vždy zapřela.“

Máte pocit, že by v našem státě měly být prováděny větší preventivní kroky k tomu, aby se omezilo páchání domácího násilí?

„Rozhodně jsme na tom stále lépe než některé státy, ale také hůře než některé státy. Samozřejmě nikdy není na škodu snažit se hledat nové kroky k omezení domácího násilí. Avšak za mě je naše legislativa týkající se domácího násilí dostačující. Policisté jsou dnes vyškoleni k tomu, aby byli schopni obětem domácího násilí okamžitě pomoci a pachatele od oběti distancovat. Já, jakožto žena, která si domácím násilím prošla se díky své zkušenosti snažím šířit povědomí o této problematice a konat tak jakési preventivní opatření. Doufám, že se mi to prostřednictvím mých seminářů a besed daří.“

Kdy jste se rozhodla se se svým problémem svěřit a situaci řešit?

„Se situací jsem se jako první svěřila své sestře a své kolegyni v práci, obě o mě měly velký strach a nabízely mi obrovskou pomoc, ubytování a tak dále. Avšak já manžela nemohla opustit kvůli našim dětem. Dva roky po prvních dvojčatech se nám narodila další. Vždy, když jsem byla těhotná a děti byly ještě malinké se manžel choval ukázkově. Bohužel domácí násilí přicházelo ve vlnách, třeba i po několika měsících, kdy bylo vše naprosto v pořádku. Když druhým dvojčatům byly tři, násilí ze strany manžela začalo být pravidelné. Sice se násilí snažil skrývat před dětmi, ale stejně několikrát zahlédly, jak brečím a samy si všímaly mých pohmožděnin a modřin, které jsem měla například na krku nebo

rukou. Pokaždé se ptaly, co se mi stalo a já pokaždé se slzami v očích odvětila, že se mi to stalo na zahradě, když jsem pracovala nebo v práci. Situaci jsem se rozhodla převzít do svých rukou v jeden konkrétní moment. Dvojčata byla na hlídání u sestry a my jsme měli mít s manželem příjemný večer pro sebe, avšak v ten večer jsem skončila na pohotovosti. Pamatuji si, že jsem posbírala veškerou svoji sílu a manželovi co nejopatrněji sdělila, že chci zažádat o rozvod, že si děti začínají všimnout, jak je ke mně hrubý a nechci, aby vyrůstaly v takovém vztahu. To ho samozřejmě naštvávalo, nesnesl pomyslení na ztrátu svých dětí, a tak mě párkrát udeřil. Bylo to poprvé, kdy jsem mu úderu vrátila zpět a snažila se bránit, ale on přidával víc a víc na intenzitě úderů. V ten večer jsem málem zemřela. Místo toho, aby mi poskytl jakoukoli pomoc, vzal klíče od auta a odjel. Nechtěla jsem si volat záchranku, nechtěla jsem nikomu sdělovat, jak jsem se do takové situace dostala. A tak jsem zavolala své sestře, která pro mě okamžitě přijela a odvezla mě na pohotovost, kam za mnou dojel i můj bývalý manžel. V nemocnici už jsem na popud své sestry nahlásila, že mi to provedl můj manžel. Za několik hodin se objevil v nemocnici a všem začal vyprávět, že nejsem psychicky v pořádku a že by mi v životě neublížil. Když mě viděl, hrál překvapeného a chtěl vědět, jak jsem se do situace dostala. Podobný zážitek nikomu nepřeji. Já měla to štěstí, že jsem měla podporu své sestry, možná díky které mi všichni opravdu věřili. Manžela odvezla policie k výslechu a sepsala záznam o celé situaci. Jak z mojí strany, tak z jeho. Co mě propustili z nemocnice, jsem se k němu už nevrátila. Manžel dostal na policii pouhé napomenutí a žádný postih mu nehrozil. Za několik měsíců, jsem s dvojčaty odešla do nového bytu a s manželem jsme se po společné telefonické domluvě rozhodli zažádat o rozvod. Děti byly přiděleny do mé péče a jelikož už byly velké nechala jsem na nich rozhodnutí, jestli se s otcem budou vídat. Každopádně manžel se rozhodl dříve. A to nebyť nadále součástí nejen mého, ale i jejich života.“

Jaká byla reakce vašeho okolí po svěřením se se svou situací?

„Můj bratr se zlobil, že jsem se s problémem nesvěřila dříve a že o něm věděla pouze sestra. Měl pocit, že situaci mohl ovlivnit. Co se týče ostatních, kterým svůj příběh sděluji na besedách za účelem pomoci, tak jsou ohlasy vždy

moc krásné a všechny ženy, se kterými jsem se setkala mi dodávají odvalu o problému hovořit stále více.“

Jak jste se situací vyrovnala a jaký je váš nynější život?

„Vyrovnaná jsem, přeci už mám svůj věk a od vztahu s bývalým manželem jsem ušla dlouhou cestu. Nepřeji mu nic zlého, byla to zkušenost. Dnes si dovoluji říct, že mám krásný život. Mám čtyři úžasné a úspěšné děti, které už mají svoje nádherné rodiny a já jsem každým dnem vděčná, že mohu být jejich součástí a že díky mé neblahé zkušenosti mohu pomáhat dalším ženám, které se vyskytují třeba i ve stejné situaci jako já tenkrát.“

Dílčí závěr

Z jednotlivých kazuistik je patrné, že každá oběť domácího násilí prožila svůj specifický příběh, ale i přes to mezi těmito kazuistikami shledáváme určité podobnosti. Všichni respondenti, se kterými byl v rámci kazuistik proveden rozhovor se v určitou životní fázi stali obětí domácího násilí. Násilí, které páchal jejich partner. Oběti tak žily v násilném vztahu, kde útoky páchala osoba, která jim měla být nejbližší a poskytovat největší oporu a bezpečí. Veškeré kazuistiky se týkají především fyzického násilí, které se u zmíněných obětí projevovalo nejvíce.

Z kazuistik je možné si povšimnout, že nezáleží na věku, vzdělání, povolání, rodinném zázemí či pohlaví. Pachatel si svou oběť podle žádného vzorce nevybírá. Pachatelovo obětí se osoby stávají náhodně.

U kazuistiky 1. – 3. je patrné, že si oběti nesou určité následky, zejména psychické a většinou mají problém se sebevědomím. U kazuistiky č. 2 má oběť problém s navázáním jakéhokoli bližšího vztahu s druhou osobou. Zažívá pocity nedůvěřivosti vůči druhým lidem, zvláště mužům, jakožto potencionálním pachatelům domácího násilí. V podobné situaci se nachází i paní Michaela, jejíž příběh je popsán v první kazuistice. Paní Michaela si od incidentu, kdy se stala obětí násilných útoků jejího tehdejšího partnera nenašla žádného dalšího muže, se kterým by se rozhodla tvořit další etapu svého života. Zapříčinila to také její nedůvěřivost vůči druhým na základě prožité události. Markéta, jejíž příběh je zmíněn v kazuistice č. 3 se také potýká s určitými psychickými následky, které zapříčinil její minulý násilný vztah s partnerem. Markéta trpí pocitem studu z celé prožité události a z toho, že se do takové situace vůbec dostala. Bojuje s dojmem, že si nezaslouží štěstí a že si nezaslouží mít vedle sebe milujícího partnera a dítě. Z kazuistik tudíž vyplývá, že většina obětí domácího násilí si nese určité psychické následky, které se snaží překonat.

Během rozhovoru jsem se zaměřila i na otázky týkající se pomoci obětem domácího násilí. Obětí jsem se ptala, zda někdy využily například intervenčních center a tísňových linek. Pouze u kazuistiky č. 2 oběť využila odbornou pomoc prostřednictvím tísňové telefonní linky zaměřené právě na pomoc obětem

domácího násilí. Zbylé oběti se z různých důvodů na odbornější pomoc nikdy neobrátily.

Další otázka na podobné téma se týkala součinnosti obětí s PČR. Paní Michaela a paní Adéla svoji situaci skrz příslušníky PČR řešily. Paní Michaela svou situaci s PČR řešila až při konečné fázi jejího násilného vztahu, kdežto paní Adéla o pomoc PČR požádala několikrát. Bohužel po příjezdu PČR na určené místo, příslušníkům pravdivou situaci, ve které se nachází nikdy nesdělila. Jedním z mých posledních dotazů na téma pomoci byla otázka, zda by měly být v našem státě prováděny větší preventivní kroky k tomu, aby se omezilo páchání domácích násilí. Odpovědi u této otázky byly odlišné. Paní Michaela nedokázala na můj dotaz odpovědět, avšak zmínila, že preventivní kroky k omezení domácích násilí bychom měli podnikat my všichni, a to formou rozšíření povědomí o dané problematice. Jan je naopak spokojený, jak stát danou problematiku řeší a myslí si, že jakákoli preventivní opatření pachatelům domácích násilí stejně nezabrání v páchání jejich útoků. Markéta navrhuje rozšířit povědomí o domácím násilím mezi děti na prvních stupních základních škol prostřednictvím různých besed. Zastává názor, že dokud je člověk ještě mladý a ve vývinu, je ovlivnitelnější a díky znalostem o dané problematice se v budoucnu bude moct zachovat správně a problému se vyhnout. Posledním respondentem na mou otázku byla paní Adéla, která preventivní kroky sama provádí. Kroky provádí právě prostřednictvím svých seminářů pro ženy, týkající se prožití domácích násilí.

Při zpracování veškerých poskytnutých informací se ukázalo, že každý případ násilného vztahu je jedinečný a ačkoli případy mají určité podobnosti, nikdy jejich průběh není stejný.

Na základě tohoto zjištění je nutné, aby se ke každé oběti domácích násilí přistupovalo odlišně a aby každé oběti, která si o to zažádá, byla poskytnuta individuální pomoc.

Z provedených kazuistik je dle mého názoru důležité povědomí o celé problematice rozšířit, a to zejména mezi okruh mladistvých. Nikdo si nemůže být jist, že se nestane obětí či samotným pachatelem domácích násilí a je důležité

vědět nejen jak se domácí násilí projevuje a na koho se můžu v případě, že se stanu obětí domácího násilí obrátit. Ale stejně tak je důležité, aby potenciální pachatelé měli na rozmyšlenou a mohli se rozhodnout pro jinou cestu než páchání domácího násilí.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na problematiku domácího násilí. Konkrétně na pomoc, především odbornou, která je obětem domácího násilí poskytována. Problematice je nutné věnovat větší pozornost, a to jak ze strany široké veřejnosti, tak ze strany institucí a orgánů pomáhajících při řešení dané problematiky.

Práce je rozdělena na část teoretickou, jejíž cílem bylo seznámení se s tématem domácího násilí, a především snaha přiblížit, jaká pomoc je obětem domácího násilí poskytována a jak zmíněnou pomoc mohou oběti využít či vyhledat. Druhou část tvoří část praktická, jejímž cílem bylo na základě vytvořeného dotazníkového šetření vyvrátit či potvrdit mnou stanovené hypotézy a prostřednictvím několika kazuistik ozřejmit průběh domácího násilí jednotlivých obětí. Díky kazuistikám bylo možné stanovit návrh opatření, které by bylo vhodné provést pro zmírnění problematiky domácího násilí.

Část praktická je rozdělena na dva hlavní úseky.

První úsek je dotazníkové šetření, na jehož základě jsem stanovila několik hypotéz, které jsem na konci šetření vyhodnotila. Dotazníky byly vytvořeny dva. V prvním dotazníku odpovídali pouze příslušníci Policie České republiky a druhý dotazník byl určen široké veřejnosti. Na základě všech odpovědí se mi podařilo stanovené hypotézy verifikovat či falzifikovat.

Druhá část obsahovala čtyři kazuistiky, které jsem vytvořila díky odpovědím a rozhovorům s přímými oběťmi domácího násilí. Na základě vytvořených kazuistik jsem provedla návrh jednotlivých opatření, a jak by se situace spojená s domácím násilím dala zlepšit.

Domnívám se, že je velice důležité o problematice domácího násilí rozšiřovat povědomí mezi veškeré skupiny lidí a podnikat jednotlivé kroky a preventivní opatření k zamezení a zmírnění páchání tohoto násilného chování.

Seznam zkratek

PČR – Policie České republiky

PTSP – Posttraumatická stresová porucha

CAN – Syndrom týraného dítěte

VB – Velká Británie

USA – Spojené státy americké

DAIP – Domestic Abuse Intervention Project

MÄB – Vídeňská mužská poradna

IST – Intervenční centrum proti násilí v rodině

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

DN – Domácí násilí

Literární prameny

PAPRSTEINOVÁ, Lucie. *Domácí násilí: příručka nejen pro pastorační pracovníky*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019. ISBN 978-80-7566-149-4.

VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana Spoustová, *Domácí násilí z pohledu žen a dětí*. 3. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-90 4564-5-7.

Martina Kotková (Ed.). *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-254-8499-9.

ČÍRTKOVÁ, PhDr.Ludmila. *Domácí násilí: Nebezpečné rodinné vztahy ve 21.století*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-581-4. (str. 202 – 211)

DUFKOVÁ, Ivana a ZLÁMAL, Jiří. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: [Střední policejní škola Ministerstva vnitra, Středisko pro výchovu k lidským právům a profesní etiku], 2005. s. 3. ISBN 80-239-5686-8 (15-16)

ŠPANTEKOVÁ A KOLEKTIV, Naděžda. *Krizová intervence*. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0586-9.

BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Holandská 8, Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1786-6.

ŠPANTEKOVÁ, Naděžda a Drahomír ŠEVČÍK. *Domácí násilí*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0288-2 (PDF).

KRAUS, Heinrich a Rosa LOGAR. *COUNCIL OF EUROPE CAMPAIGN TO COMBAT VIOLENCE AGAINST WOMEN, INCLUDING DOMESTIC VIOLENCE: The Vienna Anti-Violence Programme*[online]. 2007, 15 [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.maenner.at/wp-content/uploads/Das-Wiener-Anti-Gewalt-Programm-English.pdf>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 135/2006 Sb. *zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím*

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 1. 2019, sp. zn. 4 Tdo 1293/2018

Internetové prameny

Metodické doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/metodika_3.pdf/a539b71d-91ae-9ff1-ed5b-62211af03747

Domácí násilí. *Policie České republiky* [online]. Královehradecký kraj, 2009, , 1 [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sprava-clanky-domaci-nasili.aspx>

Co je domácí násilí. *Rosa centrum* [online]. [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/informace-pro-zeny/co-je-domaci-nasili/>

Postup policistů při řešení případů domácího násilí: Znaky domácího násilí: [online]. In: . [cit. 2021-10-10]. Dostupné z: <http://domacinasili.cz/wp-content/uploads/archiv/files/uploaded/UserFiles/manual%20pro%20prislusniky%20PCR.pdf>

Domácí násilí. *Profem* [online]. [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/s-cim-pomahame/domaci-nasili>

Druhy domácího násilí. *Pomoc osobám ohroženým domácím násilím* [online]. Praha, 2011 [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/domaci-nasili/info-o-domacim-nasili.html>

Domácí násilí. *Nenechte si ubližovat* [online]. 2013 [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <http://nenechtesublizovat.cz/index.php?mainNav=zenyanasili&subNav=domaciNasili>

Intervenční centrum Ostrava, Bílý kruh bezpečí, z.s. *Domácí násilí: Příručka pro všechny, kteří jsou ohroženi domácím násilím* [online]. In: . 2014 [cit. 2021-10-4]. Dostupné z: http://www.domacinasili.cz/wpcontent/uploads/archiv/files/files/ic_br_ozura.pdf

DĚTI, SVĚDCI DOMÁCÍHO NÁSILÍ, JSOU TAKÉ JEHO OBĚŤMI. *Persefona* [online]. [cit. 2021-10-9]. Dostupné z: <https://www.persefona.cz/deti-svedci-domaciho-nasili-jsou-take-jeho-obetmi>

KDO SE MŮŽE STÁT OBĚTÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ *Persefona* [online]. [cit. 2021-10-9]. Dostupné z: <https://www.persefona.cz/deti-svedci-domaciho-nasili-jsou-take-jeho-obetmi>

Domácí násilí: Typologie agresora. *Záchranný kruh* [online]. [cit. 2021-10-4]. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/kriminalita-rizikovechovani/domaci-nasili/zpusoby-chovani.html>

Posttraumatická stresová porucha – PTSD a její léčba. *Psycholog Praha* [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://psycholog-holcner.cz/posttraumaticka-stresova-porucha/>

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Naučená_bezmocnost

Stockholmský syndrom. *Moje zdraví* [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.mojezdravi.cz/nemoci/stockholmsky-syndrom-5319.html>

Pomoc obětem trestných činů. *Profem* [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/co-delame/prava-obeti-trestnych-cinu/a/pomoc-obetem-trestnych-cinu>

Intervenční centrum (pomoc obětem domácího násilí). *Centrum sociálních služeb Praha* [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.csspraha.cz/intervencni-centrum-pomoc-obetem-domaciho-nasili>

Projektová činnost. *Bílý kruh bezpečí* [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/projektova-cinnost/>

ROSA centrum. *ROSA centrum pro ženy* [online]. [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/projekty/>

Kdo jsme. *ProFem* [online]. [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/o-nas/kdo-jsme>

O nás. *Spondea* [online]. [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: <https://www.spondea.cz/cz/o-nas>

Spirála, z.s. *Spirála, z.s.* [online]. [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: <https://spirala-ul.cz/sluzby/krizova-luzka/>

Jak se zachovat v případě domácího násilí? *Stop násilí* [online]. [cit. 2021-11-23]. Dostupné z: <https://www.stopnasili.cz/domaci-nasili/bezpecnostni-plan/>

Azylové domy. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Azylový_dům

Šance dětem [online]. 2016 [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/o-cem-se-mluvi/azylove-domy-s-utajenou-adresou-nabizeji-bezpeci?fbclid=IwAR3v0vEYYk-CsYHZR9n2SYdcUnOTgIPVND4SxM4XpeQMAzqHFcqCHMJNDto>

Azylový dům s utajenou adresou. *ROSA centrum pro ženy* [online]. Praha [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/nase-sluzby/azylovy-dum/>

Specializovaný azylový dům Magdalenium. *Magdalenium, pomoc obětem domácího násilí* [online]. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.magdalenium.cz/kolik-to-stoji>

Poslání služby azylový dům. *ACORUS* [online]. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/sluzby/azylovy-dum.html>

Telefonická krizová intervence. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Telefonická_krizová_intervence

Přehled kapitol užitečných kontaktů. *Women for women, o.p.s.* [online]. [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: <https://women-for-women.cz/uzitecne-kontakty/>

Signál pomoci. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/signal-pomoci.aspx>

KOSAŘOVÁ, Jana. Přehled problémů v oblasti prevence a poskytování pomoci v oblasti domácího násilí a syndromu týrání a zanedbávání (EAN) páchaného na seniorech s dopadem na sociální a zdravotní oblast. *Domáci-násilí* [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/prehled_problemu.pdf

What is domestic violence. *Domestic shelters* [online]. USA [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.domesticshelters.org>

What is Duluth model. *DAIP* [online]. USA [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.theduluthmodel.org/what-is-the-duluth-model/>

Group Program. *The change project* [online]. USA [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.thechange-project.org>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Druhy domácího násilí

Příloha č. 2 – 4. Důsledky domácího násilí

Příloha č. 5: Experiment v Minneapolisu

Příloha č. 6: Pomůcka SARA DN (viz text str. 33)

Příloha č. 7: Signal for help

Příloha č. 8: Obecný preventivní postup svědků domácího násilí

Druhy domácího násilí

Druhů domácího násilí, které rozlišujeme, je opět několik. Prvním z nich je jedno z nejhlavnějších a tím je fyzické násilí. Fyzické násilí je logicky nejvíce viditelné a na oběti si ho můžeme často povšimnout. Jedná se o facky, bití, škracení, pálení a další. Jde o brutální útoky, které závažně poškozují zdraví oběti, a v nejhorších případech může fyzické násilí skončit vážným ohrožením života, či dokonce smrtí oběti. Oběťmi tohoto násilí jsou z velké části ženy, které nemají proti agresorovi sílu a nejsou schopné útoky odvrátit či se jakkoliv bránit.

Psychické násilí je dalším z druhů domácího násilí. Psychické násilí častokrát předchází násilí fyzickému, anebo je jeho velkou součástí. Zahrnuje především slovní útoky, nadávky, ponižování, lhaní, urážení a zesměšňování oběti. Psychické týrání se špatně dokazuje, protože není na oběti viditelné, čehož agresor v každém případě zneužívá. K psychickému násilí dále řadíme i násilí emocionální a sociální.⁸⁵

Dalším typem je násilí sexuální. Projevuje se znásilňováním oběti, vynucováním si pohlavního styku či jiných praktik, oběť tyto akty odmítá a je k nim nucena výhrůzkami či fyzickým násilím. Tento typ je také těžko dokazatelný veřejnosti a oběť se s problémem často nesvěří.⁸⁶

Posledním typem domácího násilí je násilí ekonomické, kdy agresor oběť finančně omezuje, kontroluje její výdaje a příjmy, odebírá oběti peníze a má nad nimi hlavní kontrolu. Existují případy, kdy násilník vytvoří obrovské dluhy v době manželství

⁸⁵ Druhy domácího násilí. *Pomoc osobám ohroženým domácím násilím* [online]. Praha, 2011 [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/domaci-nasili/info-o-domacim-nasili.html>

⁸⁶ Druhy domácího násilí. *Pomoc osobám ohroženým domácím násilím* [online]. Praha, 2011 [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/domaci-nasili/info-o-domacim-nasili.html>

s obětí, přičemž tyto dluhy jsou po oběti následně vymáhány a násilník si změnil osobní údaje, místo pobytu a je k nedohledání.⁸⁷

⁸⁷ Domáci násilí. *Nenechte si ubližovat* [online]. 2013 [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <http://nenechtesublizovat.cz/index.php?mainNav=zenyanasili&subNav=domaciNasili>

Posttraumatická stresová porucha

Posttraumatická stresová porucha (PTSP) je jedním z nejnámějších pojmů v oblasti domácího násilí. Ve zkratce PTSP je jakási reakce normální osoby na abnormální událost či situaci. Častokrát z důvodu opakovaných a pravidelných útoků na danou osobu se trauma z vzniklé události neustále prohlubuje. Přestože už osoba není obětí jednotlivých útoků, situaci znovu a dokola prožívá v podobě živých vzpomínek či opakujících se snů a útržků. Často jsou vzpomínky spouštěny i různými okolnostmi, které oběti událost připomínají.⁸⁸

Lidé trpící PTSP mají problém s vírou v bezpečí vnějšího světa či s navazováním nových anebo dokonce stálých sociálních kontaktů. Lidem s rozvíjející se PTSP je doporučována odborná léčba. K dispozici je krátký dotazník, který pomůže odhalit, zda se opravdu jedná o PTSP. Dotazník se skládá z deseti bodů, na které osoba odpovídá souhlasně, a to v případě, že se u ní popisovaný jev vyskytl nejméně dvakrát za poslední týden. V případě, že je výsledek šest či více bodů, je u osoby navrhováno podrobnější vyšetření a léčba.⁸⁹

U PTSP hraje velkou roli čas, a proto je důležité, aby osoba vyhledala co nejrychleji jakoukoli pomoc a snažila se problém vyřešit či zmírnit.⁹⁰

⁸⁸ Posttraumatická stresová porucha – PTSD a její léčba. *Psycholog Praha* [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://psycholog-holcner.cz/posttraumaticka-stresova-porucha/>

⁸⁹ Posttraumatická stresová porucha – PTSD a její léčba. *Psycholog Praha* [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://psycholog-holcner.cz/posttraumaticka-stresova-porucha/>

⁹⁰ Posttraumatická stresová porucha – PTSD a její léčba. *Psycholog Praha* [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://psycholog-holcner.cz/posttraumaticka-stresova-porucha/>

Naučená bezmocnost

Naučená bezmocnost je stav, kdy se člověk domnívá, že danou situaci nemůže svým jednáním nijak ovlivnit, změnit či ji mít pod kontrolou, a proto se o to ani nepokusí, přestože jejich vliv by určitou váhu měl. V případě, kdy se bavíme o domácím násilí, se jedná o situace, kdy má oběť pocit, že tyranské chování násilníka musí strpět, protože žádné jiné východisko pro ni neexistuje a bohužel takové situace mohou skončit i smrtí oběti.⁹¹

Člověk ve stavu naučené bezmocnosti častokrát vykazuje nepřiměřenou pasivitu vůči situacím, které by měl on sám řešit. Bohužel tento postoj dále prohlubuje bezmocnost a nízké sebevědomí. Oběti jsou oddané svému osudu a nemají sílu, motivaci ani chuť cokoli měnit. Dalším problémem je, že mnohdy věří, že se násilník změní nebo přestane být násilný.⁹² Naučenou bezmocnost lze však překonat díky terapeutickým postupům, kdy se člověk naučí překonávat naučené negativní reakce a vzorce chování.⁹³

⁹¹ *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Naučená_bezmocnost

⁹² *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Naučená_bezmocnost

⁹³ *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Naučená_bezmocnost

Stockholmský syndrom

Tento pojem vznikl v roce 1973 v souvislosti s přepadením stockholmské banky bratry Olssnovými.

Stockholmský syndrom je určitá psychologická reakce, kdy se oběť začíná identifikovat s únoscem a jeho požadavky. Může se objevit jak u žen, tak i u mužů, kteří se dostanou do situace, kdy jsou oběťmi dlouhodobého domácího násilí. Oběť si zvyká na svoji roli a tyranovi se snaží ve všem vyhovět a neklade žádný odpor. Ba naopak, oběť si k agresorovi vytvoří ještě silnější pouto, protože má pocit, že mu může být vděčná například za to, že ji neuhodí nebo na ni jakýmkoli způsobem v danou situaci nezaútočí.⁹⁴ Syndrom vzniká nejčastěji v případech, kdy tyran svou oběť izoluje od společnosti, či se oběť cítí v neustálém ohrožení života.⁹⁵

⁹⁴ Stockholmský syndrom. *Moje zdraví* [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.mojezdravi.cz/nemoci/stockholmsky-syndrom-5319.html>

⁹⁵ Stockholmský syndrom. *Moje zdraví* [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.mojezdravi.cz/nemoci/stockholmsky-syndrom-5319.html>

Experiment v Minneapolisu

Tento experiment probíhal od března 1982 do srpna téhož roku a autorem projektu se stal L. W. Sherman. Experiment probíhal v rámci kriminologického výzkumu, který se zaměřoval na ověření teorií odstrašování a kontroly kriminality spjaté se školou tzv. Nových realistů. Hlavním cílem experimentu bylo přijít na nejefektivnější policejní opatření při kontaktu s domácím násilím, kdy se za efektivitu považovala redukce rizika opakovaného útoku vůči jedné a té samé oběti.⁹⁶ L. W. Sherman v rámci tohoto experimentu proti sobě postavil tři základní policejní postupy. První postup se zabýval urovnáváním a tišením konfliktu. Šlo v podstatě o to, že policista pachateli domluvil a pohrozil mu podle svého uvážení. Druhým postupem bylo oddělení sporných stran, kdy byl policista oprávněn nařídít pachateli vzdálení se od oběti na osm hodin. Posledním postupem bylo zadržení pachatele bez ohledu na další postup ve věci.

Počet zjištěných a zařazených incidentů týkajících se domácího násilí se vyšplhal až 314 událostí, přičemž byl policejní postup na místě stanoven podle principu náhodné volby. O aplikovaném postupu tudíž nerozhodovali samotní policisté, nýbrž statistická náhoda. K tomu, aby bylo možné vyhodnotit efektivitu tří vzájemně srovnávaných postupů, byly použity dva ukazatele. První ukazatel prostřednictvím policejních statistik zjišťoval, zda daný agresor či pachatel domácího násilí vůči oběti útoky opakoval. Druhý ukazatel se pak týkal interview, které bylo prováděno s obětí domácího násilí. Ve čtrnácti denních intervalech byla oběť navštěvována tazatelkou, která se snažila zjistit momentální vztah pachatele a oběti a zda byl policejní postup vůči pachateli účinný, nebo ne.⁹⁷

⁹⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-581-4. (str. 204–206)

⁹⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-581-4. (str. 204–206)

Na základě vyhodnocení veškerých získaných údajů se Shermanovi podařilo formulovat dnes již slavný závěr o zadržení jakožto nejefektivnější policejní strategii, která omezuje a snižuje riziko opakovaných útoků ze strany pachatele. Díky Shermanově experimentu se domácí násilí dostalo opět do povědomí široké veřejnosti a během několika měsíců se uskutečnily zásadní změny v oblasti legislativy, a několik států USA dokonce podepsalo tzv. *mandatory arrest laws*, kdy se zadržení stalo povinným policejním opatřením vůči pachatelům domácího násilí.⁹⁸

Experiment měl velice dobré ohlasy, a to ze stran policistů, politiků i feministického hnutí. Bohužel široká veřejnost experiment přijala spíše kriticky, protože postup zadržení pachatele nepovažovala za jediný a nejúčinnější. V tomto důsledku se pak provedly další ověřovací studie, které podnítily Shermana k úpravám a doplnění původního závěru. Místo nařízeného zadržení formuloval zásadu nařízené akce. Sherman pak nově žádá policisty, aby disponovali širším okruhem obecně doporučených policejních strategií, na základě, kterých bude mít policista možnost vybrat si podle dané situace na místě tu nejvhodnější.⁹⁹

Sherman navrhl zařadit do katalogu policejní intervence v situaci spojené s domácím násilím jednotlivá opatření. Mezi opatření bylo zahrnuto nabídnutí oběti doprovod do azylového domu, převezení subjektů domácího násilí do lékařského zařízení, zadržení pachatele či vydání zatykače proti nepřítomným pachatelům.¹⁰⁰

⁹⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-581-4. (str. 204 – 206)

⁹⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-581-4. (str. 204 – 206)

¹⁰⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-581-4. (str. 204 – 206)

Pomůcka pro policisty SARA DN

sara dn
pomůcka pro policisty

OTÁZKY ke zjištění rizika eskalace domácího násilí

DOMÁCÍ NÁSILÍ
Domácí násilí (dále jen dn) je především fyzické, psychické anebo sexuální násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. O domácí násilí se jedná vždy, pokud jsou přítomny všechny následující znaky.

KLÍČOVÉ ZNAKY DN

- 1) **OPAKOVÁNÍ A DLOUHODOBOST** – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek. *Ptejte se na minulé incidenty, na předešlé zákroky PCR, na úrazy apod.*
- 2) **ESKALACE** – domácí násilí se stupňuje od útoků proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život. *Ptejte se, jak často se incidenty opakují a zda roste intenzita útoků či výhrůžek.*
- 3) **JASNÉ A NEZPOCHYBNITELNÉ ROZDĚLENÍ ROLÍ** na ohroženou osobu a násilnou osobu – domácím násilím nejsou vzájemně napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu. *Ptejte se, kdo je ohrožen a kdo ubližuje.*
- 4) **NEVEREJNOST** – domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly. *Ptejte se, kdy a kde k násilí dochází.*

sara dn

SOUBOR RIZIKOVÝCH FAKTORŮ KE ZJIŠTĚNÍ HROZBY BUDOUCÍHO DN

V případě, že na místě zákroku identifikujete situaci jako domácí násilí, doporučujeme vám položit následující katalog otázek. Ty pomohou vám i ohroženým osobám uvědomit si reálné riziko současného a budoucího ohrožení. Zdrojem informací, tj. osobou, která na otázky odpoví, může být ohrožená osoba, oznamovatel (např. sousedé), ale i násilná osoba.

Otázky jsou orientačním vodítkem a slouží k rychlému a správnému rozhodnutí o dalším postupu. Otázky pokládejte v souvislosti s aktuálním incidentem a zajímejte se také o incidenty předchozí, protože domácí násilí je násilím na pokračování. V této fázi zákroku není nutné provést písemný záznam, je-li to možné, doporučuje se pořádat záznam zvukový.

K vyhodnocení budoucího možného rizika dn použijte vlastní úvahu. Zvažte další kroky a opatření. Ze škály možných opatření zvolte vždy takové, které bude s přihlédnutím ke konkrétní situaci maximálně bezpečné pro ohrožené osoby.

Například:

- přivolejte další policisty
- zvažte opatření podle trestního řádu nebo zákona o PCR
- po 1. 1. 2007 zvažte „vykázání“ podle zákona č. 135/2006 Sb.
- doporučte azylové zařízení nebo jiné bezpečné místo
- poučte ohroženou osobu o bezpečnostním plánu
- informujte OSPOD o dětech v rodině
- předejte ohrožené osobě kontakt na DONA linku

DONA linka
POMOC OBĚTEM
DOMÁCÍHO NÁSILÍ
2 51 51 13 13

 Tento dokument vydává Bílý kněz bezpečí, a.s. v rámci projektu „Regionální podpora informovanosti a nonstop linka pomoci obětem domácího násilí“, projekt kvalifikovaný Evropskou unií a státní rozpočet České republiky.

ODDÍL 1

NÁSILÍ VE VZTAHU K BLÍZKÉ OSOBE

- 1) **Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí?**
– např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní
- 2) **Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly?**
– např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby
- 3) **Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo vyhružek a úmyslů ze strany násilné osoby?**
– např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, vyhružek nebo úmyslů
- 4) **Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení?**
– např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace aj.
- 5) **Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí?**
– např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá dn

ODDÍL 2

OBECNÉ SKLONY NÁSILNÉ OSOBY K NÁSILÍ

- 1) **Dopouští se obecné kriminality?**
– jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně
- 2) **Jsou informace o problémech v předchozích vztazích?**
– měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakovaně opouštění partnera, násilí ve vztahu)
- 3) **Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy?**
– např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže
- 4) **Má násilná osoba problémy s toxikomanii a jinými závislostmi?**
– např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčskou závislostí např. na automatech
- 5) **Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví?**
– např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu

ODDÍL 3

ZRANITELNOST OHROŽENÉ OSOBY

- 1) **Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě?**
– přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe
- 2) **Má z násilné osoby extrémní strach?**
– tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobraně chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání
- 3) **Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí?**
– riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalosti o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou
- 4) **Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání)?**
– tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obsluhou
- 5) **Má ohrožená osoba závažné osobní problémy?**
– např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek

(SARA DN. *Rovnoprávnost.cz* [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <http://www.rovnopravnost.cz/zpravy/sara-dn-1414/>)

Příloha č. 7

Signál pomoci

(Signál pomoci. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/signal-pomoci.aspx>)

Obecný preventivní postup svědků domácího násilí

Podle amerického průzkumu *National intimate partner and sexual violence survey* více než jedna třetina žen a jeden z dvanácti mužů zažili během svého života domácí násilí ze strany svého partnera. Čísla dokazují, že domácí násilí se děje často, je důležité, aby běžný občan v případě, že se s tímto typem násilím setká, podnikl preventivní kroky k jeho zastavení či omezení.¹⁰¹

Mezi takové kroky patří rozhodně znalost pojmu domácí násilí a znalost projevů a znamení, které nám pomohou zjistit, zda se opravdu jedná o domácí násilí. Proto je důležité dávat si pozor na varovné signály, které násilník ve vztahu může projevit, ať už je v rizikovém vztahu sám člověk nebo jeho blízký. Mezi signály patří například žárlivost na přátele, na čas strávený s rodinou, zesměšňování a ztrapňování, kontrola finančních rozhodnutí, používání výhružek, fyzické zastrašování a podobně.¹⁰²

Dalším preventivním opatřením je domácí násilí neignorovat. Existuje nespočet případů, kdy policisté od svědků slýchají, že domácí násilí viděli, slyšeli, vnímali, ale nechtěli do situaci jakkoli zasahovat. Mnoho svědků před tímto problémem zavře oči a neuvědomí si, že jejich zakročení by mohlo ohrožené osobě třeba i zachránit život.¹⁰³

V případě, že se nám někdo svěří s tím, že domácí násilí zažívá, bychom neměli problém zlehčovat a rozhodně bychom neměli projevovat nedůvěru vůči ohrožené osobě. Jestliže víme o osobě, která domácím násilím trpí, měli bychom

¹⁰¹ What is domestic violence. *Domestic shelters* [online]. USA [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.domesticshelters.org>

¹⁰² What is domestic violence. *Domestic shelters* [online]. USA [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.domesticshelters.org>

¹⁰³ What is domestic violence. *Domestic shelters* [online]. USA [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.domesticshelters.org>

být připraveni zakročit a osobě pomoci. Připravit se můžeme například znalostí čísel krizových telefonických linek či kontaktů na intervenční centra, kde ohrožená osoba může zažádat o odbornou pomoc.¹⁰⁴

V poslední řadě je opravdu důležitým faktorem snaha rozšířit povědomí o problematice domácího násilí například mezi své okolí, blízké. Je důležité na tuto problematiku upozorňovat stále více a tím předejít dalším pokusům o útoky na nevinné osoby.

¹⁰⁴ What is domestic violence. *Domestic shelters* [online]. USA [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.domesticshelters.org>